

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Anna Sedláčková

Veřejné užívání lesních obor

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ing. Josef Staša, CSc.

Katedra: Katedra správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 06. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 153 373 znaků včetně mezer.

Anna Sedláčková

V Ohnišťanech dne 28.06. 2024

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu práce JUDr. Ing. Josefu Stašovi, CSc. za cenné rady a ochotu, se kterou ke mně po celou dobu psaní diplomové práce přistupoval. V neposlední řadě patří velký dík mé rodině, za podporu a zázemí, které mi po celé studium poskytovala. Výslovně bych chtěla zmínit syna Mikuláše, jemuž děkuji za jeho bezmeznou trpělivost.

Obsah

Úvod.....	1
1. Historické pojetí veřejného užívání.....	3
2. Definice a druhy veřejného užívání.....	6
3. Předmět veřejného užívání	8
4. Právní režim veřejného užívání.....	10
5. Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva. Ústavní základy veřejného užívání ..	11
6. Veřejné užívání v historickém kontextu civilního práva	15
7. Volný průchod krajinou	18
8. Veřejné užívání lesa.....	20
8.1 Spolková republiky Německo	32
8.2 Rakousko	33
8.3 Slovensko	33
8.4 Polsko	33
9. Honitba – obecně.....	34
9.1 Dělení honiteb	34
9.2 Tvorba honitby: hmotněprávní požadavky	35
9.3 Tvorba honitby: procesní požadavky	37
9.4 Zánik honitby	38
10. Právo myslivosti a vlastnické právo	38
11. Obora jako druh honitby	40
11.1 Analýza přístupnosti obor	44
12. Procesní postup pro omezení přístupnosti lesních obor: Opatření obecné povahy	48
Závěr.....	54
Abstrakt	56
Seznam zkratk	58
Seznam použitých zdrojů	59

Úvod

Inspirací pro téma diplomové práce se mi staly dlouhé zimní procházky v jedné z mysliveckých obor na Křivoklátsku. Tehdy jsem byla na začátku studia na právnické fakultě a neměla jsem ani nejmenší tušení o správním právu, a natož o veřejném užívání. Jediné, co mi tehdy připadalo zvláštní, že je podstatná část lesa oplocená, což ve mně vyvolalo jednak nejistotu, jednak zvědavost do obory vstoupit. Až o dva roky později jsem se v seminářích správního práva s paní doktorkou Balounovou dozvěděla o institutu veřejného užívání a mimo jiné také o tom, jak moc aktuálním tématem je problematika vstupu do mysliveckých obor. Zprvu jsem se začala zabývat veřejným užíváním lesa, ale nakonec vzhledem k četné rozpracovanosti tématu, jsem se rozhodla práci zaměřit úžeji na veřejné užívání lesních, chcete-li mysliveckých obor. Téma nebylo odbornou literaturou na mnoho rozpracované, o to zajímavějším se mi proto jevílo.

Východiskem pro zpracování tématu se nám stala četná judikatura nejvyšších soudních instancí, komentářová literatura, znění dnes již neúčinných lesních a mysliveckých zákonů, monografie a články Aleše Máchy, který na téma veřejného užívání napsal mnoho studií, monografie Veřejné užívání přírodních statků od kolektivu autorů pod vedením Karla Huneše a Veroniky Tomoszkové, některá veřejně dostupná opatření obecné povahy a v neposlední řadě soudobé i prvorepublikové monografie pojednávající o obecné části správního práva. Nakonec je nutné zvláště zdůraznit výzkumnou zprávu ombudsmana Stanislava Křečka na téma přístupnosti obor, která byla pro nás přínosná zejména částí zpracovávající výsledky dotazníkového šetření ohledně stavu přístupnosti obor na našem území.

Krátce před tím, než jsem o této problematice začala přemýšlet jako o potenciálním tématu diplomové práce, Nejvyšší správní soud vydal velice důležité rozhodnutí sp. zn. 5 As 412/2020, kterým vyjádřil názor, že orgán státní správy myslivosti nemůže opatřením obecné povahy podle § 9 odst. 3 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, zakázat vstup do honitby plošně na dobu neurčitou. Právě toto rozhodnutí se pro mou práci stalo jakýmsi vstupním zdrojem, který mi napomohl zorientovat se v problematice.

Tato práce si klade za cíl zodpovědět otázku, zda lesní obory v České republice jsou přístupné v souladu s účinnou právní úpravou. Pokud ne, proč tomu tak je a jaká právní úprava by byla de lege ferenda žádoucí? Za jakých podmínek lze pozemky určené k plnění funkcí lesa prohlásit za honební a kdy je lze uznat za oboru? Lze z titulu výkonu práva myslivosti omezit

právo vlastnické? Lze veřejné užívání zcela vyloučit, vyžaduje-li to zájem na ochranu přírody a krajiny v podobě výkonu práva myslivosti? Může být opatření obecné povahy vydané za účelem omezení veřejného užívání účinné na dobu neurčitou?

Na veřejné užívání lesních obor lze jen stěží hledět izolovaně pouze z pohledu zákona o myslivosti. Při výkladu institutu je nezbytné vyjít i ze souvisejících zákonů, jakými je zejména lesní zákon a zákon o ochraně přírody a krajiny. Zákon o myslivosti upravuje odlišně zejména specifika týkající se výkonu myslivosti, ale obecné zákazy chování v lese je vzhledem k obecnosti právní úpravy nutné aplikovat i v lesních oborách, stejně tak se na lesní obory vztahuje také veřejné užívání lesů za limitů stanovených v § 9 odst. 3 zákona o myslivosti.

V prvních kapitolách této práce se na obecné úrovni seznámíme s institutem veřejného užívání, pojmem veřejná věc, uděláme si krátký historický exkurz do pojetí veřejného užívání v historických právních úpravách. V jedné z kapitol provedeme krátké srovnání naší právní úpravy se zahraniční právní úpravou. Srdcem první části práce je kapitola pojednávající o veřejném užívání lesů a volném přístupu do krajiny. Tyto kapitoly vytváří pomyslný odrazový můstek pro vlastní téma práce, a sice pro veřejné užívání lesních obor. V části pojednávající o oborách nejprve vymezíme pojem honitba a zevrubněji se zaměříme na procesní postup při jejich uznávání. Následně si prostřednictvím definičních znaků přiblížíme pojem myslivecká obora a podmínky, které musí honitba splňovat, aby mohla být prohlášena za oboru. V závěrečných kapitolách se věnujeme analýze přístupnosti obor a procesnímu postupu, kterým je možné přístup omezit.

1. Historické pojetí veřejného užívání

Pojem veřejné věci z našeho právního vědomí takřka vymizel. Určitou osvětu této problematice přinesl před několika lety až Aleš Mácha. V době první republiky bylo téma veřejných statků velice živým a vedly se četné spory o právní povahu těchto věcí. V té době se problematice věnoval zejména Jaroslav Janovský, jeden ze spoluautorů *Slovníku veřejného práva Československa z roku 1938*. Tehdejší správní nauka vycházela zejména z pojetí německého správního práva. Na rozdíl od české právní vědy prošla ta německá po roce 1945 poměrně kontinuálním vývojem. Socialistické právo na veřejné věci zcela zapomnělo a až po roce 1989 se právní nauka k pojmu veřejné věci a veřejného užívání začala znovu navracet. Do právního řádu se pojem znovu dostal až s novým občanským zákoníkem roku 2012, jehož hlavním inspiračním zdrojem při definování veřejné věci se stal vládní návrh občanského zákoníku z roku 1937.

Kořeny veřejného užívání můžeme spatřovat již ve starověkém Římě. Již římské právo znalo určité formy veřejného vlastnictví, tehdy označované jako *res publicae* (věci veřejné) a *res omnium communes* (věci všem společné). Věci veřejné byly přímo navázány na existenci státního zřízení, šlo o věci, které byly ve vlastnictví buď římského státu nebo jeho občanů (například pozemní komunikace nebo veřejné budovy), zatímco u kategorie *res omnium communes* nerozlišujeme, zda je daná věc ve vlastnictví římského lidu či nikoliv, jde zejména o nehmotné přírodní statky jako je voda či vzduch.¹ Obě tyto formy veřejného vlastnictví mohl každý volně užívat takovým způsobem, aby nedocházelo k poškození daného statku či k vyloučení dalších potenciálních uživatelů.²

Všeobecný občanský zákoník rakouský z roku 1811 rozlišoval volné věci, veřejný statek, státní jmění, obecní jmění a obecní statek. Veřejné statky byly k dispozici všem bez ohledu na příslušnost k obci. Naproti tomu obecním statkem se rozuměly takové věci, které měly sloužit k užívání výlučně členům obce, k níž statek náležel. Povětšinou však nebyli k užívání oprávněni všichni členové obce, ale pouze ti, kteří věc užívali buď tak dlouho, že došlo ke vzniku místního obyčeje, nebo je k užívání opravňovala nějaká zvlášť odůvodněná potřeba. Uživatelé obecního statku se nazývali podílníci. Právním podílníků bylo užívat obecní statek v souladu s jeho účelovým určením a k tomu jim náležela povinnost přispívat v rozsahu

¹ SKŘEJPEK, Michal. „PUBLICA“ AD POPULUM ROMANUM RESPICIT (Jak římsští právníci chápali slovo „VEŘEJNÝ“). *Právník*. 2015, roč. 154, č. 9, s. 705-719. Dostupné online: [1.Sk.ejpek/705-719/15\(cas.cz\)](http://1.Sk.ejpek/705-719/15(cas.cz)).

² KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 1. vydání. V Praze: C. H. Beck, 1995, s. 85.

užívání na jeho údržbu a zachování. Obecní statek z našeho právního řádu vymizel novelou zákona č. 421/1919 Sb. z. a n., čímž došlo k jeho přeměně na obecní jmění. Věc se tak stala vlastnictvím obce a obec z jejích výnosů mohla financovat svou činnost. Důvodem zániku institutu byly časté spory mezi podílníky navzájem a mezi obcí.³

Dalším důležitým historickým milníkem pro dnešní pojetí veřejného užívání je nepochybně předválečná nauka reprezentovaná Jaroslavem Janovským a Jiřím Hoetzlem. Janovský, jako jeden ze spoluautorů *Slovníku veřejného práva československého*, pojímal veřejné věci v duchu nauky o veřejném vlastnictví. Problematiku veřejných věcí, dle díkce současného občanského zákoníku veřejných statků, ve svém díle označil jako jednu z nejzajímavějších a nejobtížnějších právních otázek.⁴ Teorie veřejného vlastnictví má kořeny v německém právu a jejím hlavním protagonistou byl německý právník Otto Mayer. Teorie pojímá veřejné vlastnictví jako specifickou formu vlastnictví, která se řídí výlučně veřejnoprávními předpisy. Pro vznik veřejného vlastnictví je zapotřebí, aby vlastníkem věci byl stát nebo jiný subjekt veřejné správy a aby věc byla určena k veřejnému užití. Věc sice není formálně vyloučena z právního obchodu, avšak v praxi je její nabývání omezeno veřejným účelem věci. Obecně Mayer právo na veřejné užívání nepojímá jako subjektivní právo, ale doslova jako následek ústavně zaručené lidské svobody ve státě. Doposud nauka obecně uznává, že na veřejné užívání nemá jednotlivec subjektivní právo, neboť se ho nelze domoci u soudu ani u správního orgánu.⁵

Otázka právní povahy veřejného užívání byla v předválečné době hodně diskutovanou otázkou, a to jak mezi právníky zabývajícími se veřejným, tak i soukromým právem. Ještě před rokem 1918 rakouský správní soud chápal obecné užívání jako subjektivní právo k věci cizí a uživatelům veřejného užívání tak přiznával právní ochranu pro případ, že by jim byl přístup k veřejné věci jakkoliv znemožněn. Meziválečná soudní praxe se později ale ustálila na stanovisku, že nejde o subjektivní právo a nelze se domáhat ochrany veřejného užívání

³ ŠOUŠA, Jiří: *Právní úprava obecního statku při vzniku Československa*. Právník. 2020, roč. 159, č. 1., s. 69-73. Dostupné online: [5.BUD. Šouša_69-73_1_2020.pdf \(cas.cz\)](#)

(dále jen jako ŠOUŠA, Jiří: *Právní úprava obecního statku při vzniku Československa*)
Srov. JANOVSKEJ, Jaroslav. *Obecné užívání*. In: HAVELKA, Jiří; HÁCHA, Emil; HOETZEL, Jiří; LAŠTOVKA, Karel a WEYR, František. *Slovník veřejného práva československého*. Sv. 2, I až O. Brno: Polygrafia - Rudolf M. Rohrer, 1932, s. 991-1001. Dostupné online: [2. I-O | Slovník veřejného práva československého | Národní digitální knihovna | Digitální knihovna Kramerius \(ndk.cz\)](#). (Dále jen jako JANOVSKEJ, Jaroslav. *Obecné užívání*)

⁴ JANOVSKEJ, Jaroslav. *Obecné užívání*, s. 994.

⁵ MÁCHA, Aleš. *Veřejné věci a jejich právní povaha*. Právní rozhledy. 2016, roč. 24, č. 17, s. 582 an. Dostupné online: [PR 17/2016 s. 582 - Beck-online \(cuni.cz\)](#). (Dále jen jako MÁCHA, Aleš. *Veřejné věci a jejich právní povaha*)

před soudem ani správním orgánem. Toto pojetí, které o veřejném užívání hovoří jako o pouhé možnosti užívání, je aktuální doposud.⁶

Veřejné užívání O. Mayer rozdělil do třech kategorií podle toho, v jaké intenzitě je statek užíván a na základě jakého právního titulu je osoba k užívání legitimována. Pokud je věc určena k užití potenciálně neurčitého okruhu osob hovoříme o obecném užívání, které je zakotveno přímo na zákonné úrovni. Užívání jdoucí nad užívání obecné, avšak ještě bez nutnosti individuálního správního aktu představuje jakýsi přechod mezi užíváním obecným a zvláštním. Ke zvláštnímu užívání je legitimován pak ale pouze držitel individuálního správního aktu, a to ve vymezeném rozsahu. Dnes teorie rozlišuje zpravidla jen obecné užívání a užívání zvláštní⁷.

Již ve své době se teorie stala předmětem rozsáhlé kritiky, a to i ze strany nejvyšších soudních instancí. Mezi největší nedostatek patřilo nedořešení otázky nabývání vlastnického práva k předmětu veřejného užívání. I když vlastníkem věci je orgán veřejné moci, dochází k nabytí vlastnického práva v režimu soukromého práva, neboť veřejnoprávní předpisy nabytí vlastnického práva zvlášť neupravují. Avšak aplikace soukromého práva na předmět veřejného vlastnictví nauka vyloučila. Dalším nejasným momentem byla otázka, zda předmět veřejného vlastnictví může být ve vlastnictví osoby soukromého práva. Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích říká, že nejen že může, ale často i je (zejména co se týče účelových pozemních komunikací) ve vlastnictví soukromé osoby.⁸

Československý prvorepublikový Nejvyšší soud a obdobně i Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích zastávaly teorii civilistickou, která je v kontrastu k teorii „mayerovské“. Dle civilistického pojetí není vlastnické právo k veřejným věcem právem sui generis. Jde o vlastnické právo v soukromoprávním pojetí omezené pouze smyslem a účelem institutu

⁶ PULKRÁBEK, Zdeněk. *Veřejné užívání jako předmět soukromého subjektivního práva?* Právní rozhledy. 2009, roč. 17, č. 13, s. 457 an. Dostupné online: [PR 13/2009 s. 457 - Beck-online \(cuni.cz\)](#). (Dále jen jako PULKRÁBEK, Zdeněk. *Veřejné užívání jako předmět soukromého subjektivního práva?*)

Pulkrábek Zdeněk chápe veřejné užívání jako subjektivní právo. Vychází totiž z rozhodnutí NSS ze dne 29. 10. 2007, sp. zn. 6 Ans/2007, které přiznává zvýšenou právní ochranu uživatelům pozemních komunikací, kterým svědčí naléhavá komunikační potřeba.

⁷ Martin Kopecký ještě uvádí veřejné ústavy jako jeden z druhů veřejného užívání. KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. II. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 224-225. (Dále jen jako KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*)

⁸ MÁCHA, Aleš. *Veřejné věci a jejich právní povaha*. Právní rozhledy. 2016, roč. 24, č. 17, s. 582 an. Dostupné online: [PR 17/2016 s. 582 - Beck-online \(cuni.cz\)](#). (Dále jen jako MÁCHA, Aleš. *Veřejné věci a jejich právní povaha*)

veřejného užívání. Práva a povinnosti týkající se dispozic s veřejným statkem jsou upraveny soukromoprávními předpisy, jejichž jediným korektivem je účelové určení veřejné věci.⁹

Tyto „spory“ na poli nauky správního práva v Československu definitivně skončili po únorovém převratu, kdy se k moci dostala Komunistická strana Československa. Po přijetí novely občanského zákoníku z roku 1950, přijetím zákona č. 141/1950 Sb., naplno převážilo socialistického pojetí vlastnického práva. Došlo tak ke ztrátě určité dichotomie v pojmání vlastnictví k veřejným věcem, neboť soukromé vlastnictví z právního řádu takřka vymizelo.

2. Definice a druhy veřejného užívání

Veřejné užívání nemá v platné právní úpravě obecnou definici. Pouze jednotlivé zvláštní zákony obsahují konkrétní vymezení jeho předmětu a obsahu.¹⁰ Ke slovu tedy přichází správní nauka, která institut veřejné užívání vymezuje jako *právní možnost předem neomezeného okruhu uživatelů užívat všeobecně přístupné materiální statky v souladu s jejich účelovým určením*.¹¹ Kopecký k této definici ještě dodává, že nesmí jít o takové užívání, které by znemožňovalo užití jinými uživateli.¹² Již tradičně od dob první republiky tento institut systematicky řadíme do obecného práva správního. Ve své podstatě však jde o poněkud hraniční institut, oscilující na pomezí práva veřejného a soukromého.

Již prvorepubliková nauka pojmově rozlišovala veřejné užívání v úzkém a širokém smyslu. Podle Jaroslava Janovského veřejné věci v širokém smyslu představovaly všechno, co mohlo potenciálně sloužit účelům veřejné správy bez ohledu na to, zda byla věc ve vlastnictví státu, zatímco věci v užším slova smyslu byly vždy ve vlastnictví státu a jejich účelem bylo sloužit k plnění úkolů veřejné správy nebo být předmětem veřejného užívání. Důležitým rozlišovacím kritériem je právě ono slovíčko „potenciálně“ – pro veřejné věci v širokém

⁹ JANOVSKEJ, Jaroslav. *Obecné užívání*, s. 997.

¹⁰ HUNEŠ, Karel a TOMOSZKOVÁ, Veronika. *Veřejné užívání přírodních statků*. I. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 42. (Dále jen jako HUNEŠ, Karel a TOMOSZKOVÁ, Veronika. *Veřejné užívání přírodních statků*)

¹¹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 219.

Rozhodnutí NS sp. zn. 33 Odo 396/2004: *Současná právní teorie chápe pod tímto pojmem užívání všeobecně přístupných materiálních statků předem neomezeným okruhem uživatelů. Musí jít přitom o takové užívání, které odpovídá povaze a účelu statku a které nevylučuje z obdobného užívání téhož statku jiné, byť i potencionální uživatele.*

¹² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*, s. 223.

Srov. JANOVSKEJ, Jaroslav. *Obecné užívání*, s. 991.

pojetí postačuje pouhá neurčitá způsobilost sloužit veřejnému účelu, zatímco u užšího pojetí je rozhodující faktický stav.¹³

Právní nauka dělí veřejné užívání do dvou kategorií, a sice na obecné a zvláštní užívání. Odlišujícím kritériem je vznik užívání, subjekty, které jsou způsobilé k tomu být uživateli, a obsah užívacího vztahu, tedy rozsah práv a povinností uživatelů. Obecné užívání vzniká buď na základě zákona, nebo na základě věnovacího aktu (zvláště v případě účelových pozemních komunikací). Subjektem obecného užívání může být zpravidla každý, neomezená množina subjektů, způsob veřejného užívání je zpravidla limitován pouze technickým stavem a kapacitou veřejného statku. Právní možnost užívat veřejný statek vzniká uživateli již ze zákona nebo věnovacího aktu, na rozdíl od zvláštního užívání není zapotřebí konkrétního individuálního správního aktu. Obsah obecného užívání nemusí být zákonem nebo podzákoným právním předpisem nijak specifikován, obecně však platí, že věc by měla být užívána v souladu se svým účelovým určením, faktickým stavem a nemělo by docházet k vyloučení ostatních potenciálních uživatelů (to je však v praxi mnohdy nemožné). Oproti tomu rozsah práv a povinností při zvláštním užívání je vždy vymezen v individuálním správním aktu vydaném příslušným správním orgánem. Jak obecné, tak zvláštní užívání může být časově omezeno nebo dokonce zcela vyloučeno. Podmínky pro takové omezení jsou stanoveny zvláštními zákony. Při obecném omezení je takové omezení ukládáno až na výjimky opatřením obecné povahy. U zvláštního užívání je vedle obsahu užívacího vztahu v individuálním správním aktu také vymezena doba takového užívání. Pomineme-li mýtné v případě obecného užívání dálnic, je obecné užívání pro své uživatele většinou bezplatné. Zvláštní užívání je ale zpoplatněno zpravidla vždy, a to jednak skrze správní poplatek¹⁴, který se hradí vždy spolu s vydáním příslušného povolení či skrze případný poplatek, který může být uživateli vyměřen za spotřebu či zatížení materiálního statku.¹⁵

¹³ JANOVSKEÝ, Jaroslav. *Teorie veřejného vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Knihovna sborníků věd právních a státních, 1927, s. 19.

¹⁴ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích

¹⁵ MÁCHA, Aleš. *Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva*. Právní rozhledy. 2015, roč. 23, č. 10, s. 363 an. Dostupné online: [PR 10/2015 s. 363 - Beck-online \(cuni.cz\)](#). (Dále jen jako MÁCHA, Aleš. *Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva*)

3. Předmět veřejného užívání

Předmětem veřejného užívání je slovy prvorepublikové nauky veřejná věc. Svou povahou jde až na výjimky o nemovitý statek¹⁶, který má svým účelem sloužit veřejnému blahu. Dnešní právní teorie předmět veřejného užívání označuje jako materiální statek.¹⁷ V platném a účinném občanském zákoníku v ustanovení § 490 je předmět veřejného užívání vymezen jako veřejný statek, jehož definičním znakem je účelové určení, kterým je obecné užívání. Není rozhodující, zda věc obecnému užívání fakticky slouží, ale rozhodující je pouhá potenciální možnost.¹⁸

Předchozí právní úprava, občanský zákoník z roku 1964, veřejný statek vůbec neupravovala.¹⁹ Tvůrci nového občanského zákoníku se při definování veřejného statku inspirovali vládním návrhem občanského zákoníku z roku 1937, kde byl veřejný statek vymezen obdobně jako dnes, a sice jako *věci, které jsou určeny k obecnému užívání*.²⁰ Veřejná věc je ve srovnání s materiálním statkem užším pojmem zahrnujícím pouze věci v právním smyslu sloužící k obecnému užívání.²¹ Materiálním statkem pak je i takový předmět veřejného užívání, který není věcí dle občanskoprávní nauky. Jako příklad věci nikoli v právním smyslu můžeme uvést rádiové spektrum nebo povrchové vody. V souhrnu se jedná jak o přírodní statky, tak i o statky vytvořené lidskou činností.²²

Veřejný statek je předmětem soukromoprávní i veřejnoprávní úpravy. Otázka vlastnického práva k veřejnému statku je upravena občanským zákoníkem, zatímco obsah veřejného užívání je regulován veřejnoprávními předpisy²³. Veřejné užívání může vznikat buď přímo ze

¹⁶ Zdeněk Kühn v komentáři k OZ upozorňuje na muzejní sbírky, které jsou dle zákona také veřejným statkem a mají movitou povahu. KÜHN, Zdeněk. In: Melzer, F., Těgl P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*. Sv. III. § 419–654. V Praze: Leges, 2014, s. 209. (Dále jen jako KÜHN, Zdeněk. In: Melzer, F., Těgl P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*)

¹⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*, s. 311.

¹⁸ HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Komentář: Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace, 2023)*. V Praze: C. H. Beck, 2023. K § 490, bod 2. Dostupné online: [Občanský zákoník - Beck-online \(cuni.cz\)](#).

¹⁹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Srovnání nového občanského zákoníku a předchozí právní úpravy*. V Praze: C. H. Beck, 2012. K § 490. Dostupné online: [Srovnání Nového občanského zákoníku a předchozí právní úpravy - Beck-online \(cuni.cz\)](#).

²⁰ *Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník, měl nahradit OZO z roku 1811, jakož i občanské právo platné v zemích Slovenské a Podkarpatoruské*. Dostupné online: [425/1937 Výběr - Beck-online \(cuni.cz\)](#).

²¹ § 489 OZ: Pojmové znaky věci v právním slova smyslu: odlišnost od osoby, ovladatelnost, užitečnost, autonomní existence ve vnějším světě.

²² MÁCHA, Aleš. *Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva*.

²³ Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 21.11. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1868/2000 judikoval, že obecné užívání má veřejnoprávní povahu. V odůvodnění rozsudku odkazuje na *Slovník veřejného práva československého*, vydaný v

zákona, což je asi nejčastější způsob vzniku veřejné věci. Zákonem byly k veřejnému užívání určeny lesy, krajina, veřejná prostranství. Vlastníku veřejné věci za omezení plynoucí z jejího veřejného užívání, jehož právním důvodem byl zákon, v zásadě nikdy nenáleží náhrada. Jde o omezení, které je v souladu se sociální funkcí vlastnictví zakotvenou v čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen jako LZPS). Veřejné užívání dále může vznikat na základě podzákoného či vnitřního předpisu. Jedná se zejména o nejrůznější provozní a návštěvní řády úředních budov, muzeí či galerií nebo o obecně závaznou vyhlášku vydanou zastupitelstvem obce v samostatné působnosti. Méně častým titulem pro vznik veřejné věci je správní rozhodnutí mající buď deklaratorní nebo konstitutivní povahu. Konstitutivním rozhodnutím dochází ke vzniku veřejného užívání některých pozemních komunikací, a to tím, že dojde k jejich zařazení do určité kategorie (§ 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích). Naproti tomu deklaratorní rozhodnutí bývá výsledkem řízení o určení právního vztahu podle ustanovení § 142 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen jako SŘ), které bývá iniciováno osobou, která má na určení toho, zda je věc předmětem veřejného užívání, právní zájem. V případě účelových pozemních komunikací je titulem pro vznik veřejného užívání vůle vlastníka, dokonce není třeba ani vyjádření explicitního souhlasu, ale postačuje nevyslovení kvalifikovaného nesouhlasu.²⁴ Některé statky zejména ty, které postrádají hmotnou povahu a nejsou ovladatelné, se staly veřejnou věcí ze své přirozené povahy (ovzduší, povrchové a podpovrchové vody) a zákon jejich status pouze dodatečně deklaroval. Zcela specifickým způsobem vzniku je tzv. *užívání od nepaměti*, založené na presumpci souhlasu vlastníka s užíváním věci sloužící veřejnému účelu již několik desetiletí.²⁵

Práva a povinnosti uživatelů, tedy obsah veřejného užívání, nemusí být vždy právním předpisem konkretizován. Pak tedy platí, že veřejný statek má být užíván takovým způsobem, který plyne z účelu a povahy předmětného statku, užívání je přiměřené stavu věci a nedochází jím k vyloučení ostatních, byť jen potenciálních, uživatelů. Kupříkladu lesní zákon obsah

roce 1938 v Praze, kde v kapitole o obecném užívání Jaroslav Janovský zdůrazňuje, že i navzdory četným sporům, je obecné užívání veřejnoprávním institutem.

²⁴ Více viz ČERNÍNOVÁ, Michaela; ČERNÍK, Karel; TICHÝ, Michal. *Zákon o pozemních komunikacích. Komentář*. V Praze: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 47. Dostupné online: [13/1997 Sb. - Zákon o pozemních komunikacích: Komentář | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s.](#)

Srov. rozhodnutí NS ze dne 21. 9. 1932 (Boh. A 10017/32)

Srov. rozhodnutí NSS ze dne 16. 5. 2011, sp. zn. 2 As 44/2011

Srov. nález ÚS ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 268/06

²⁵ MÁCHA, Aleš. *Věnovací akty*. Správní právo. 2017, roč. 50, č. 3, s. 132-153. Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/soubor/macha-pdf.aspx>. (Dále jen jako MÁCHA, Aleš. *Věnovací akty*)

veřejného užívání lesů specifikuje negativním výčtem činností v § 20 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb. o lesích, které jsou při užívání lesa zakázány a postihovány jako přestupky.

Uživatelem se může stát každý, kdo je pro danou činnost způsobilý, kdo splňuje zákonné podmínky pro konkrétní způsob užívání. Českému pojetí veřejné věci je blízké vnímání konceptu veřejné věci německou správní vědou. Musí jít o věc, která má sloužit veřejnému účelu, byla k danému účelu předána a veřejnoprávní status jí byl propůjčen konkrétním právním aktem.²⁶ Veřejný statek může být ve vlastnictví kohokoliv, až na některé zákonné výjimky.²⁷ Některé veřejné statky nejsou ani způsobilé být předmětem vlastnictví.²⁸ Někteří čeští autoři, ale zejména zahraniční nauka mezi předmět veřejného užívání řadí i některé výkony a zařízení veřejné správy. Podmínkou ale je, že jde o takové výkony a zařízení, které jsou všeobecně přístupné. V praxi tento požadavek poněkud klopýtá, neboť většina takovýchto zařízení je omezená svou kapacitou a dalšími limity spočívajícími v činnosti veřejné správy.²⁹

4. Právní režim veřejného užívání

Zda je veřejné užívání právem subjektivním, to byla otázka, kterou se v době první republiky zabývala řada věhlasných právníků té doby. Jaroslav Janovský, který v našem prostředí patřil asi k nejerudovanějším znalcům tohoto institutu, problém uzavírá tím, že veřejné užívání subjektivním právem být nemůže, a sice z důvodu neurčitě vymezeného subjektu a předmětu. Stejný názor zaujal i jeho německý předchůdce Otto Mayer.³⁰ Podobně s určitými nuancemi si na tuto otázku odpovídá i naše současná právní věda, ač judikatura NSS jde poněkud jinou cestou.³¹

²⁶ MÁCHA, Aleš. *Veřejné věci a jejich právní povaha*, s. 585.

²⁷ Podle § 9 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, jsou dálnice a silnice 1. třídy ve vlastnictví státu.

²⁸ Povrchové a podzemní vody podle § 3 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku.

²⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*, s. 224-225.

³⁰ JANOVSKEJ, Jaroslav. *Obecné užívání*, s. 995.

³¹ Debatu znovu otevřelo poněkud kontroverzní rozhodnutí NSS ze dne 29. 10. 2007, sp. zn. 6 Ans/2007, kdy NSS připustil, že veřejné užívání může mít charakter subjektivního práva, a to pro takové uživatele, kteří veřejnou cestu užívají pravidelně z naléhavé komunikační potřeby. Veřejná cesta zpravidla zajišťuje přístup k nemovitostem, které jsou předmětem jejich vlastnického práva. Veřejné užívání jako subjektivní právo je tedy úzce spjaté s výkonem jiného subjektivního práva, nejčastěji práva vlastnického. Ochrana uživatelům veřejné komunikace se poskytuje skrze § 29 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích umožňující zahájit řízení o odstranění pevné překážky.

Srov. PULKRÁBEK, Zdeněk. *Veřejné užívání jako předmět soukromého subjektivního práva?*

Právní teorie se shoduje na tom, že každé subjektivní právo musí mít tři základní konstrukční prvky. Prvním prvkem je možnost chovat se určitým způsobem v mezích zákona, druhým odpovídající chování požadovat po druhých a třetím pak možnosti právní ochrany. Na prvních dvou prvcích se autoři v zásadě shodují. Podobu právní ochrany ale každý z nich vnímá trochu odlišně. Podle Viktora Knappa je subjektivním právem pouze takové právo, kterému náleží ochrana ze strany soudu nebo jiného orgánu veřejné moci. Knappovo pojetí je na rozdíl od Gerlochova a Pulkrábekova poněkud kompromisní. Gerloch pojímá právní ochranu široce a vedle soudní a správní ochrany sem řadí i svépomoc, zatímco Pulkrábek připouští pouze soudní ochranu.³²

Československá správní věda se většinou shodla na tom, že veřejné užívání není právem subjektivním, neboť ten, jehož právo na veřejné užívání je znemožněno nebo rušeno, se nemůže domáhat soudní ani správní ochrany. Jaroslav Janovský ve *Slovník veřejného práva československého* hovoří o existenci třech základních teorií, řešících právní povahu veřejného užívání. Jde o teorii civilistickou respektující koncept soukromého vlastnictví omezeného veřejnoprávní regulací, teorii publicistickou a z ní se vyvinuvší teorii veřejného vlastnictví. Dle teorie veřejného vlastnictví mělo být veřejné vlastnictví jakousi alternativou k vlastnictví podřízenému soukromoprávní úpravě. Podle této teorie měly vedle sebe existovat dvě formy vlastnictví – soukromoprávní a veřejnoprávní. V sousedním Německu se později vytvořila teorie modifikovaného soukromého vlastnictví, které odpovídá i současné české pojetí veřejné věci. Tato teorie asi nejlépe reflektuje povahu veřejného užívání jako věci v soukromém smyslu, jejíž právní režim je omezen veřejnoprávními předpisy. Neexistuje-li veřejnoprávní úprava, aplikuje se soukromoprávní předpis, není-li to v rozporu s veřejným účelem.³³

5. Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva. Ústavní základy veřejného užívání

Veřejné užívání je institutem, který jednak naplňuje, jednak omezuje ústavně zaručená lidská práva. Charakteristickým znakem veřejného užívání je využívání statku osobami odlišnými od vlastníka. Jde tedy o institut omezující v určitých mezích obsah vlastnického práva a dalších ústavně zaručených práv, jako je kupříkladu právo na soukromí a právo na příznivé životní

³² KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. V Praze: C. H. Beck, 1995, s. 193.

Srov. BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK, Jiří, GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 2. vydání. V Praze: ASPI Publishing, 2004, s. 115.

Srov. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6. vydání. V Plzni: Aleš Čeněk, 2013, s. 22-23.

³³ MÁCHA, Aleš. *Veřejné věci a jejich právní povaha*, s. 582 an.

prostředí, k jejichž omezením může do určité míry docházet při realizaci práva na volný průchod krajinou dle § 63 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Má-li veřejné užívání vést k omezení vlastnického práva, je žádoucí, aby naplňovalo ústavní kritéria vymezená v čl. 4 LZPS. Jde o zásady zákonnosti, rovnosti a proporcionality. Veřejné užívání musí být zakotveno na zákonné úrovni a to včetně parametrů vymezujících rozsah a účel. Účelem veřejného užívání nelze rozumět užívání samo o sobě, ale zpravidla má naplňovat některé z ústavních práv, jako je svoboda pohybu, právo shromažďovací, právo přístupu ke kulturnímu bohatství, nebo případně jiný veřejný zájem.³⁴

O něco složitější jsou pak omezení převzatá ze starších právních úprav, která již nevyhovují požadavku naplnění ústavně zaručeného základního práva. Jedním z takových je omezení vlastníka lesa tím, že uživatelé mohou v lese sbírat plody a suché kletí. Toto oprávnění uživatelů lesa se do právní úpravy dostalo koncem 20. let 20. století a účelem tohoto ustanovení bylo zlepšení životní úrovně chudých obyvatel. Právo na

sběr lesních plodin předcházelo samotnému právu na veřejné užívání lesa, resp. užívat les bylo tehdy možné pouze za účelem sběru plodů.³⁵ Ustanovení o sběru lesních plodů obsahuje naše právní úprava dodnes. Jde o jakousi historickou relikvii, která již dnes nenalézá své opodstatnění jako tomu bylo v dobách minulých.

Dalším ústavním požadavkem, který je na veřejné užívání kladen, je zachování zásady rovnosti a zákazu diskriminace. Veřejné užívání má být umožněno všem občanům za splnění diskriminačně neutrálních hmotněprávních předpokladů. Přípustné je rozlišovat statky zatížené veřejným užíváním dle subjektu, jemuž náleží vlastnické právo. Relevance tohoto rozlišovacího kritéria spočívá zejména pro účely stanovení adekvátní míry, v jaké může být vlastnické právo veřejným užíváním omezeno. Náleží-li věc do vlastnictví státu či veřejnoprávní korporace, zpravidla platí, že veřejné užívání není spjato s tak rigidními omezeními jako je tomu v případě vlastníka z řad osob soukromého práva. Jde o projev dalšího významného ústavněprávního principu, že stát nemůže přenášet na soukromé osoby finanční či jinou zátěž spojenou se zajištěním pozitivních závazků plynoucích ze základních práv jednotlivců.³⁶ Jako příklad můžeme uvést z dnešního pohledu poněkud kontroverzní

³⁴ HUNEŠ, Karel a TOMOSZKOVÁ, Veronika. *Veřejné užívání přírodních statků*, s. 45-47.

³⁵ Tisk 1614. *Návrh poslanců Frant. Langra, K. Riedla, Knežlíka, Zeminové, Sladkého a druhů na změnu lesního zákona ze dne 3. prosince 1852, číslo 250 ř. z.*, Poslanecká sněmovna NSRČ 1928. Dostupné online: [NS RČS 1925-1929, PS, tisk 868 \(2. 11. 1918\) \(psp.cz\)](#).

³⁶ HUNEŠ, Karel a TOMOSZKOVÁ, Veronika. *Veřejné užívání přírodních statků*, s. 31-33.

právo na volný průchod krajinou zakotvené v § 63 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny, které je omezeno pouze na pozemky ve vlastnictví státu a právnických osob.³⁷

Užívání lesa v minulosti bylo spjato spíše s jeho produkčními funkcemi – a sice s těžbou dřeva a sběrem plodin, jimiž se uživatelé hmotně zabezpečovali. Z ústavněprávního hlediska tak šlo o realizaci práva na lidskou důstojnost či práva na život. Jde o ta nejstarší lidská práva, která jsou v praxi takřka neomezená. S vývojem společnosti ale dochází ke značnému posunu ve vnímání využitelnosti lesa od hospodářských funkcí k funkcím rekreačním. Les je v současné době využíván převážně jako místo pro relaxaci. V posledních letech se stále více poukazuje na jeho pozitivní účinky na fyzické i psychické zdraví člověka. Skrze veřejné užívání dochází k naplňování některých složek práva na soukromí (konkrétně právo na odpočinek) a k realizaci svobody pohybu a svobody shromažďovací.³⁸

Vedle čistě individuálních zájmů, mezi kterými dominuje především ochrana vlastnického práva a práva na soukromí, je nutné dále zohlednit i další faktor, kterým je ochrana životního prostředí. Les jako přírodní ekosystém, nenahraditelnou složku životního prostředí, je nutné chránit před škodlivými vlivy majícími svůj původ jak v produkčním, tak mimoprodukčním využívání lesa. V praxi se nejprve provádí test proporcionality, který má zjistit, zda je zásah do základního ústavně zaručeného práva v podobě veřejného užívání zákonný, zda vede k legitimnímu cíli a zda je omezení přiměřené. Pokud projdeme tímto testem, nezbyvá než zhodnotit, zda jsme se vydali cestou, která poskytuje dostatečnou ochranu životnímu prostředí. Pokud ano, je náš záměr v souladu se všemi dotčenými zájmy a může být realizován. Pokud nikoliv, je nutné se vydat jinou cestou, která naplní všechny zákonné požadavky.³⁹

Vlastnického práva je jedno z nejstarších lidských práv zaručené jak na vnitrostátní úrovni skrze čl. 11 LZPS, tak na úrovni mezinárodní či unijní. Jde o relativní lidské právo, které lze za podmínek stanovených zákonem, omezit. Omezení vlastnického práva je dvojitě. Méně závažným je omezení na základě čl. 11 odst. 3 LZPS, které zakotvuje tzv. vnitřní meze vlastnického práva. Jde o taková omezení, která jsou ukládána zákonem a sledují obecné zájmy společnosti, jako je vedle veřejného užívání například ochrana složek životního prostředí. Ústavněprávní nauka hovoří o tzv. sociální funkci vlastnictví, ve střeoevropském prostoru reprezentované formulí „vlastnictví zavazuje“. Sociální pojetí vlastnického práva se

³⁷ Tamtéž, s. 29-34

³⁸ Tamtéž, s. 59-62

³⁹ Tamtéž, s. 45-46

do naší LZPS propadlo zejména skrze onen čl. 11 odst. 3, který zdůrazňuje nutnost určité obezřetnosti při výkonu vlastnického práva ve vztahu k druhým osobám a obecným zájmům. Na ústavní úrovni se takovéto pojetí vlastnictví poprvé objevilo ve Výmarské ústavě z roku 1919, odkud byla převzata do Základního zákona SRN a následně se v 90. letech dostala i do naší LZPS.⁴⁰

Navíc hovoříme-li o obecném užívání lesním obor střeťává se nám tu více ústavně zaručených práv, a sice na jedné straně je to právo vlastnické k předmětným pozemkům, na nichž se obora rozprostírá, dále je to výkon práva myslivosti ze strany držitele obory a v neposlední řadě právo na veřejné užívání obory, které můžeme odvodit od práva na užívání lesa (§ 19 odst. 1 lesního zákona) či práva na volný průchod krajinou (§ 63 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny). Již několikrát Ústavní soud judikoval, že právo myslivosti není pouhou volnočasovou či sportovní aktivitou, ale že v kontextu českého právního řádu jde o cílevědomou a regulovanou činnost vedoucí k ochraně přírody a péči o životní prostředí, kterou lze považovat za veřejný zájem.⁴¹ Omezení vlastnických práv k pozemkům, na nichž se právo myslivosti realizuje je tak považována za omezení proporcionální, které je v souladu s ústavním pořádkem ČR.

Vnitřní omezení se vztahují na všechny druhově určené vlastníky, není tedy třeba vydání individuálního správního aktu ani poskytnutí náhrady za omezení, neboť tato omezení zpravidla neznemožňují užívání věci obvyklým způsobem a jsou přiměřená sledovanému cíli. Podmínky pro omezení vlastnického práva podle čl. 11 odst. 3 LZPS v komentáři blíže specifikuje Kateřina Šimáčková. Ta říká, že omezit vlastnické právo z důvodu sociální funkce vlastnictví lze jen tehdy, pokud to umožňuje zákon, omezení sleduje legitimní cíl a ono omezení je přiměřené jak ve vztahu k vlastníku, tak vůči ostatním. Posouzení toho, zda je omezení přiměřené, je rozhodující zejména ve vztahu k případné náhradě. Obecně platí, že za omezení v režimu čl. 11 odst. 3 náhrada nenáleží. Pokud ale omezení dosáhne určité intenzity, která vlastníka omezuje již v takovém rozsahu, který výrazným způsobem omezuje jeho nakládání s předmětem vlastnictví, hovoříme již o expropriaci, která dle odst. 4 vyžaduje

⁴⁰ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl, Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. V Praze: Leges, 2015, s. 556-558.

⁴¹ Nález ÚS ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, bod 41: *Stát má pak přímo, s odkazem na čl. 7 Ústavy České republiky, povinnost zajistit právní předpoklady pro možnost ochrany zvěře jako přírodního bohatství, deklarované takto v § 2 písm. b) zákona o myslivosti. Právo a povinnost zvěř chránit, cílevědomě chovat a lovit považuje ministerstvo s ohledem na výše uvedené za veřejný zájem. Omezení vlastnického práva spočívající v možnosti v míře nezbytně nutné užívat honební pozemky k provádění práva myslivosti je tudíž zájmem obecným, resp. veřejně prospěšným.*

spravedlivou náhradu.⁴² Veřejné užívání se právě považuje za omezení podle odst. 3, za které zpravidla nenáleží náhrada. Snad jedinou výjimkou jsou veřejná prostranství, kde ústavní soud v nálezu ze dne 18. ledna 2021, sp. zn. III. ÚS 2049/21 připustil, že vlastník není povinen strpět veřejné užívání bezúplatně. Oproti omezení dle odst. 3 vnější omezení podle odst. 4 vykazuje větší intenzitu a mnohdy i úplné znemožnění výkonu vlastnického práva. Jde o mocenská omezení na základě individuálního správního aktu, zákona či jiného normativního právního aktu. K omezení dochází z důvodu naléhavého veřejného zájmu, který představuje kvalifikovanější podobu zájmu obecného.⁴³

Institut veřejného užívání můžeme chápat jako veřejnoprávní omezení vlastnického práva. Takové omezení má většinou podobu povinnosti strpět veřejné užívání a k tomu se navíc ještě mohou vázat další povinnosti, v případě lesů je to např. povinnost zdržet se konání spočívajícího v oplocení lesa z vlastnických důvodů. Ne všechny veřejné statky však jsou předmětem vlastnického práva. Otázka, zda je veřejný statek předmětem vlastnického práva, je zpravidla upravena zvláštními zákony (např. § 3 odst. 1 zákona č. 254/2001 sb., o vodách: *povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují...*).

Prvorepubliková nauka označila obecné veřejné užívání za zákonné věcné břemeno.⁴⁴ Veřejné užívání sice ve své podstatě vykazuje podobné znaky věcného břemene, avšak s tím rozdílem, že nevyžaduje konkrétní oprávněné a povinné subjekty, tzn. podstatou veřejného užívání je, aby se tato právní možnost vztahovala na všechny, tzn. na neomezený okruh uživatelů a na obecnými znaky vymezené vlastníky veřejným užíváním zatížených statků.

6. Veřejné užívání v historickém kontextu civilního práva

Kořeny veřejného užívání spatřujeme již v předstátních společnostech jako součást nepsaných pravidel vytvořených k uspořádání vztahů v tehdejších kmenových společenstvích. Historický vývoj v českých zemích je nejen v oblasti práva velice blízký vývoji v sousední německé říši, a to až do roku 1620, kdy byl po neúspěšné bitvě na Bílé hoře trůn obsazen rakouskými Habsburky. V českých zemích můžeme spatřovat obdobné územní uspořádání jako tomu bylo

⁴² ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. Komentář k čl. 11 LZPS ochrana vlastnictví. In: POSPÍŠIL, Ivo; LANGÁŠEK, Tomáš; ŠIMÍČEK, Vojtěch; WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod – komentář*. Dostupné online: [2/1993 Sb. - Listina základních práv a svobod: Komentář | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s.](#)

⁴³ FRANKOVÁ, Martina a kol. *Úvod do pozemkového práva*. Beroun: Eva Rozkotová, 2014, s. 117-118.

⁴⁴ HOETZEL, Jiří a HORÁK, Ondřej, ed. *Československé správní právo: část všeobecná*. V Praze: Wolters Kluwer, 2018, s. 276.

v sousední německé říši, a sice rozdělení území na územně samosprávné jednotky, tzv. občiny, kde hospodařili jednotliví sedláci na pozemcích v komunitním vlastnictví.

Historicky prvním zakotvením veřejného užívání bylo ustanovení ve Vladislavském zřízení zemském z roku 1500. V praxi se jednalo především o veřejné užívání cest a řek pro dopravní účely. V porovnání s dnešní právní úpravou bylo užívání podrobena poplatkové povinnosti a tvořilo významný příjem do královské pokladny. Dnes je bezplatnost užívání jedním z definičních znaků institutu obecného užívání. Další překotný historický vývoj směřující k nastolení rekatolizačních a absolutistických snah ze strany nastoupivšího habsburského rodu, neznamenal pro právní pojetí veřejného užívání větších změn. Obnovené zřízení zemské vydané v roce 1627 znamenalo sice radikální změnu právního řádu v duchu absolutistických snah nastoupivšího císaře Ferdinanda II., avšak instituty svou povahou obdobné dnešnímu veřejnému užívání, obsahovalo i nadále.

Další významnou kodifikací civilního práva byl až obecný zákoník občanský z roku 1811, i přes četné novelizace platný až do roku 1965. Zákoník se ve své části druhé zevrubně věnuje právnímu pojetí věcí, jejich rozdělení a způsobům jejich nabývání. Zákonodárce nehovoří o veřejné věci, ale o veřejném a obecním statku. Veřejný statek vymezuje v § 287, a to prostřednictvím taxativního výčtu věcí (silnice, veletoky, řeky, přístavy a mořské břehy), které mohou občané státu užívat k vlastní potřebě. Zákon navíc pracuje s pojmem obecní statek, což je jakýsi subtyp veřejného statku, je ve vlastnictví obce a potenciálními uživateli mohou být pouze lidé žijící na území dané obce. Obdobu obecního statku jakožto jednoho z typů veřejného užívání v dnešním právním řádu nenalzáme, neboť jedním z požadavků na uživatele veřejného statku je, aby šlo o předem neurčitý okruh osob. Příslušnost k dané obci jako předpoklad možnosti veřejného užívání by bylo v rozporu s tímto principem a nebyvalo by tak spíše povahy věcného břemene, naopak povinný by měl být specifikován, a to alespoň prostřednictvím obecných znaků.⁴⁵

Z povahy věci jsou až na některé výjimky předmětem veřejného užívání zejména nemovitě věci.⁴⁶ Předmětem veřejného užívání se věc mohla stát buď zákonem, nebo individuálním správním aktem. Vedle veřejných a obecních statků zákon vymezuje veřejné jmění, které za určitých okolností může být také předmětem veřejného užívání. Za veřejné jmění označujeme vše, co bezprostředně slouží k plnění úkolů veřejné správy. Jsou to kupříkladu úřední budovy.

⁴⁵ ŠOUŠA, Jiří: *Právní úprava obecního statku při vzniku Československa*. Právnick. 2020, roč. 159, č. 1. Dostupné online: [5.BUD. Šouša_69-73_1_2020.pdf \(cas.cz\)](#), s. 69-73.

⁴⁶ KÜHN, Zdeněk. In: Melzer, F., Tégl P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*, s. 209.

Užívání veřejného jmění je často limitováno kapacitou daného zařízení, tzn. že nikdy není dané jmění k dispozici neomezenému okruhu osob, a proto ani nelze hovořit o veřejném užívání v pravém slova smyslu.⁴⁷ Veřejné užívání se asi nejvíce projevilo v oblasti vodního práva a v oblasti užívání pozemních komunikací. Způsob, jakým se tehdejší právní nauka vypořádala s právními poměry veřejných cest v soukromém vlastnictví, je aplikován i v současné době.⁴⁸

Socialistická právní úprava vycházela z myšlenky společenského (komunitního) vlastnictví, kterou lze zjednodušeně reprodukovat parafrází *všechno patří všem*. Tehdejší právní úprava se však zdráhá pojem veřejného užívání definovat, natož pak vymezit jeho postavení vůči soukromému vlastnictví. Soukromé vlastnictví se z tehdejší právní reality odsouvá do pozadí a v právním řádu (v socialistickém občanském zákoníku z roku 1964) se objevují nové instituty tzv. vlastnické substituce, které umožňovaly osobní užívání věcí ve státním vlastnictví pro fyzické osoby a trvalé užívání výhradně pro socialistické organizace. Zmínky o veřejném užívání lze nalézt v § 5 odst. 1 vodního zákona z roku 1973 zakotvujícím obecné užívání povrchových vod a užívání pro účely plavby a plavení dříví. Dále pak nalézáme zmínku v silničním zákoně z roku 1961, jenž zakotvoval obecné užívání silnic. Lesní zákon ale obdobný institut umožňující obecné užívání obsahoval.⁴⁹

Soudobý občanský zákoník při definování veřejného statku vycházel z Vládního návrhu občanského zákoníku z roku 1937.⁵⁰ Veřejný statek je vymezen v § 490 jako věc, která slouží obecnému užívání. Cílem této definice je zdůraznit samotnou podstatu veřejného statku. Určujícím prvkem není otázka vlastnictví, zda je věc vlastněna osobou soukromého či veřejného práva, ale rozhodující je účel, ke kterému je věc určena. V našem případě tak jde o užívání předem neomezeným okruhem osob v mezích účelového určení věci a způsobem takovým, aby nedošlo k vyloučení potenciálních uživatelů.⁵¹

Spolu s propracováním koncepce soukromého vlastnictví po velké francouzské revoluci se začíná více přemýšlet o právním pojetí přírodních statků, jejich veřejném užívání a případné možnosti být předmětem vlastnictví. Režim veřejného užívání, který byl původně založen na

⁴⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*, s. 224-225.

⁴⁸ Více viz MÁCHA, Aleš. *Věnovací akty*.

⁴⁹ OLIVA, Jiří. *Lesopolitické aspekty vlastnictví lesů a jeho historický vývoj*. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006, s. 8-14.

⁵⁰ Důvodová zpráva k OZ 2012, s. 117-119. Dostupné online:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

⁵¹ HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Komentář. Občanský zákoník*. K § 490, bod 2.

zvykovém právu, se do národních právních úprav propal skrze veřejnoprávní omezení vlastnického práva. Specifikem veřejného užívání přírodních statků je navíc ještě přítomnost veřejného zájmu na ochraně životního prostředí. Problematika veřejného užívání veřejných statků tak představuje poněkud dynamický trojstranný vztah mezi vlastníkem, potenciálními uživateli a státem, kterému Ústava ukládá garanci nad ochranou životního prostředí. Úkolem správních orgánů a soudů je v těchto věcech rozhodovat tak, aby byly všechny výše zmíněné zájmy zastoupeny do takové míry, jak je to přiměřené vzhledem ke skutkovým otázkám daného případu.⁵²

Za přírodní statek označujeme takové materiální statky, které jsou způsobilé k veřejnému užívání a jsou součástí živé či neživé přírody vytvářející životní prostředí. Právní režimy jednotlivých materiálních statků se často různě prolínají. Kupříkladu veřejné užívání lesní cesty se řídí režimem § 19 lesního zákona, ale současně se na něj částečně vztahuje ustanovení o účelové pozemní komunikaci § 7 zákona o pozemních komunikacích. Podobně dochází k prolínání režimů o obecném užívání lesa a krajiny, tedy lesního zákona a zákona o ochraně přírody a krajiny.⁵³

7. Volný průchod krajinou

Krajinou se dle ustanovení § 3 odst. 1 písm. m) zákona o ochraně přírody a krajiny rozumí část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořeným souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

Ustanovení § 63 zákona o ochraně přírody a krajiny je poněkud problematičké, neboť volný průchod krajinou není bez hranic, ale je umožněn pouze po vymezených pozemcích patřících státu, jeho organizačním složkám nebo právnickým osobám veřejného i soukromého práva. Pozemky, které jsou předmětem práva na volný průchod krajinou, jsou negativně vymezeny jako pozemky, které nejsou zastavěné ani stavební, nejedná se o dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice, pozemky určené k faremním chovům zvířat a dále nejde o ornou půdu a pastviny v době jejich hospodářského využití. Jinými slovy nesmí jít buď o zastavěný nebo hospodářsky obdělávaný pozemek ve vegetačním období. Po všech ostatních pozemcích je možné bez problému procházet, pokud není ve vlastnictví fyzické osoby.⁵⁴

⁵² HUNEŠ, Karel a TOMOSZKOVÁ, Veronika. *Veřejné užívání přírodních statků*, s. 20-24.

⁵³ Tamtéž, s. 56-57.

⁵⁴ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. V Praze: Wolters Kluwer, a.s., 2016, s. 145-146.

Volný pohyb krajinou je základní lidská svoboda zakotvená v čl. 14 odst. 1 LZPS a v mnohém výrazně kolidující s výkonem vlastnického práva. Obecným korektivem střetu těchto dvou ústavně zaručených práv, je požadavek, aby osoby pohybující se krajinou dbaly oprávněných zájmů vlastníků (především zájmu na ochranu zdraví a majetku a dále práv na ochranu osobnosti a sousedských práv), dbali vlastní bezpečnosti a bezpečnosti třetích osob a v neposlední řadě, aby se chovaly ohleduplně ke všem složkám životního prostředí. Vzhledem k častým soudním sporům mezi poškozenými uživateli lesa a vlastníky zákonodárce přijal novelu lesního zákona č. 314/2019 Sb., která v odst. 5 předmětného ustanovení výslovně vyloučila odpovědnost vlastníka za škody způsobené přírodními silami či vlastním zaviněním, a to vše za předpokladu, že vlastník nezanedbal obecnou prevenční povinnost podle § 2900 OZ⁵⁵. Možnost oplocení pozemků podléhajících právu na volný průchod krajinou není dotčena, avšak za předpokladu, že jím nebude možnost průchodu krajinou znemožněna. V praxi se tato situace většinou řeší umístěním žebříků, přelízek či vrátek do oplocení.⁵⁶

Tato poněkud kostrbatá právní konstrukce pochází z doby, kdy docházelo k četným restitučním a transformačním řízením a zákonodárce se rozhodl pro zvýšenou ochranu vlastnického práva fyzických osob. V kontextu dnešní doby je toto ustanovení poněkud zastaralé a diskriminační z hlediska rozložení práv a povinností na základě právní formy vlastníka.

V roce 1992 v době přijímání tohoto zákona šlo o úplně nový institut, který v našem právním řádu neměl obdoby. Předchozí zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, byl na slovo skoupý, obsahoval pouhých 21 paragrafů, a to zaměřených především na zvláštní druhovou a územní ochranu. O volném průchodu krajinou v zákoně nebyla žádná zmínka. Dnešní pojetí volného pohybu krajinou je však v praxi velice kostrbaté a přináší nemalé problémy. Cílem právní úpravy je realizace ústavně zaručeného práva na volný pohyb. V praxi je však pohyb v krajině omezen pouze na vymezené pozemky ve vlastnictví určitých skupin osob. Znění zákona vznikalo v dobách porevoluční euforie ve snaze o co nejrychlejší přijetí právní úpravy umožňující ochranu přírody a krajiny. To se však zřejmě projevilo těmito nedostatky, které by bylo třeba do budoucna revidovat. Nabízí se nám dvě různé cesty, a sice umožnit volný průchod krajinou přes vymezené druhy pozemků za stanovení určitých limitů pro výkon

⁵⁵ § 2900 OZ: *Každý je povinen si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí. Nebo také ústavní princip vlastnictví zavazuje* (čl. 11 odst. 3 LZPS)

⁵⁶ JELÍNKOVÁ, Jitka. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Praktický komentář*. V Praze: Wolters Kluwer, a.s., 2021, s. 314-318.

tohoto práva, nebo krajinu zpřístupnit pouze skrze veřejně přístupné účelové komunikace propojující vymezené části krajiny.

V dobách minulého režimu docházelo ke sjednocování zemědělských pozemků rozoráváním mezi a polních cest. Rozlehlé lány, tak znemožňovali pěším turistům jakýkoliv pohyb v krajině, neboť spousta cest zmizela a stala se součástí zemědělsky obhospodařovaných pozemků. Dnešní právní úprava znemožňuje rušit veřejně přístupné účelové komunikace bez toho, aniž by k tomu dal souhlas příslušný orgán ochrany přírody. Avšak bohužel řada polních cest a stezek z naší krajiny zásahy družstevního zemědělského hospodaření nenávratně zmizela. Každá obec je navíc povinna vést seznam všech cest, účelových komunikací a stezek v obvodu své územní působnosti.⁵⁷

Lesy jsou nepochybně nedílnou součástí krajiny a jednou ze složek životního prostředí. Na veřejné užívání lesa však nebudeme aplikovat obecnou úpravu zákona o ochraně přírody a krajiny, neboť veřejné užívání lesa má speciální právní úpravu v zákoně o lesích.⁵⁸ Oproti obecné úpravě volného průchodu krajinou je tato úprava odlišná v tom, že umožňuje uživatelům vstupovat do všech lesů bez ohledu na to, kdo je vlastníkem lesa. Jde o jeden z projevů vnitřních limitů vlastnického práva zakotveného v čl. 11 odst. 3 LZPS.⁵⁹

8. Veřejné užívání lesa

Lesem se dle dikce zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, rozumí *lesní porosty s jejich prostředím a lesními pozemky určenými k plnění funkcí lesa*.⁶⁰ Pojem pozemek určený k plnění funkcí lesa v sobě zahrnuje jak lesní pozemky⁶¹, tak další plochy související s lesem nebo sloužící

⁵⁷ Tamtéž, s. 315-316.

⁵⁸ Ustanovení § 63 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny může být upraven odchýlně zvláštními právními předpisy (např. lesní zákon, vodní zákon atd.).

⁵⁹ VOMÁČKA, Vojtěch; KNOTEK, Jaroslav; KONEČNÁ, Michaela; HANÁK, Jakub; DIENSTBIER, Filip; PRŮCHOVÁ, Ivana: *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2018, s. 498 (bod 12).

Srov. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů.

Dostupné online: [289/1995 Dz - Beck-online \(cuni.cz\)](https://www.cuni.cz/289/1995-Dz-Beck-online)

⁶⁰ V předchozím zákonu o lesích č. 61/1977 Sb. definice lesa chyběla.

⁶¹ Pozemky určené k plnění funkcí lesa jsou jedním z druhů nezemědělských pozemků podle zákona č. 256/2013 Sb., katastrální zákon. Podle zákona o lesích § 3 odst. 1 písm. a) jde o pozemky s lesními porosty a plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem jejich obnovy, dále sem patří lesní průseky, nezpevněné lesní cesty do 4 m šířky a pozemky, na nichž byly lesní pozemky dočasně odstraněny.

k obhospodařování lesa.⁶² Předchozí lesní zákony (zákon z roku 1977 a 1960) definici lesa vůbec neobsahovaly.

Vedle produkční funkce lesa (těžba dřeva) plní les také řadu významných mimoprodukčních funkcí (rekreační, ekologická a stabilizační funkce). Lesy mají pozitivní vliv zejména na klimatické a vodní poměry, dále produkují kyslík, zachycují prach a jiné škodlivé látky z ovzduší, chrání krajinu před deštěm a větrem, tlumí hluk, poskytují domov mnohým druhům rostlin a živočichů a v neposlední řadě poskytují lidem prostředí vhodné k rekreaci.⁶³

Zatímco les byl v dobách minulého režimu většinou vlastněn státem⁶⁴, v důsledku porevolučních restitucí došlo ke vzniku relativně pestré vlastnické základny. Porevoluční restituce však neznamenaly tak velké změny ve vlastnické struktuře, jako tomu bylo u zemědělské půdy. Ve vlastnictví státu doposud zůstalo asi 56 % celkové výměry lesa, obce, lesní družstva a církve se podílejí na 18 % a soukromí vlastníci pak na 26 %.⁶⁵ Rozdrobenost vlastnické základny má neblahé důsledky zejména na péči o les a jeho ochranu. Komunikace s vlastníky (zvláště fyzickými osobami nedisponujícími datovou schránkou) je mnohdy obtížná a nepřináší pozitivní výsledky. Les je nutné chápat jako jeden velký celek, k jehož účinné ochraně je nezbytný koordinovaný přístup, nejlépe v podobě samosprávné komory, ve které by byla povinná účast všech vlastníků lesů.⁶⁶

Pro vlastnictví lesa je určující vlastnický titul k lesnímu pozemku, neboť lesní porosty jsou jeho součástí, což pramení ze základní soukromoprávní zásady *superficies solo cedit*. Pro určení, zda jsou dané pozemky lesem, není rozhodující faktický stav, ale stav právní. Pouze

⁶² Pozemky určené k plnění funkcí lesa se dělí na lesní pozemky a pozemky jiných druhů. Lesními pozemky jsou takové pozemky, které jsou určeny k plnění funkcí lesa, to znamená mají být lesnický obhospodařovány. Jedná se zejména o pozemky s porosty lesních dřevin včetně pozemků, na nichž byl porost dočasně odstraněn za účelem obnovy lesa, plochy lesních průseků a cest.

Jinými pozemky se rozumí zejména zpevněné lesní komunikace, opuštěné lomy, lesní pastviny a políčka pro zvěř, drobné vodní plochy, nezastavěné pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace apod.

Sněmovní tisk č. 1591. *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů*, zvláštní část, k § 3. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1993-1996. Přístupné online: [Sněmovní tisk 1591 \(psp.cz\)](#)

⁶³ Tamtéž, obecná část

⁶⁴ Lesy se nacházely v socialistickém vlastnictví a byly spravovány prostřednictvím státní organizace lesního hospodářství řízené ústředním orgánem státní správy lesního hospodářství republiky (§ 11 zákona č. 61/1977 Sb., o lesích)

⁶⁵ Oficiální webové stránky ministerstva zemědělství, dostupné online: [Lesnictví | eAGRI](#), citováno dne 18. 06. 2024

⁶⁶ Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR sdružuje drobné vlastníky lesů a napomáhá při hájení jejich práv, při tvorbě koncepčních materiálů a zajišťuje odbornou poradenskou činnost. Web: [Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR | SVOL](#), citováno dne 18. 06. 2024

pozemky, které jsou určeny k plnění funkcí lesa, mohou být lesem v právním slova smyslu. Vzhledem k tomu, že pozemky určené k plnění funkcí lesa mohou být i pozemky jiných druhů (kultur), je nutné, aby příslušnost pozemku (např. ostatní plochy – cesty nebo opuštěné lomy) k pozemkům určeným k plnění funkcí lesa byla vyznačena v katastru nemovitostí.⁶⁷ V případě pochybností, zda jde o lesní pozemek, rozhoduje příslušný orgán státní správy lesa.

Vlastnické právo k lesu je významně regulováno veřejnoprávními předpisy. Les je specifický předmět vlastnického práva, jedna ze složek životního prostředí, hodná zvýšené právní ochrany. Vlastníková dispozice s předmětem vlastnictví je tedy plně podřízena veřejnoprávní normě, zákonu o lesích a vyhláškám Ministerstva zemědělství vydávaným na základě tohoto zákona. Zákon o lesích ukládá vlastníku řadu povinností, spočívajících mnohdy v aktivním konání. Tím je například povinnost (nejen právo!) les užívat v souladu s jeho účelovým určením – tzn. v lese hospodařit a podílet se na jeho ochraně tak, aby les zůstal zachován. Ani dispozice s lesem není v plné kompetenci vlastníka. U lesů ve vlastnictví státu zákon zcela zakazuje jejich pacht a podpacht za účelem lesního hospodaření a pro jiné účely je nutné získat předběžný souhlas Ministerstva zemědělství. Dalším významným omezením je pro vlastníka nepochybně obecné užívání lesů.⁶⁸

Volný vstup do lesa je veřejnosti zajištěn skrze institut veřejného užívání, prostřednictvím něhož stát realizuje veřejný zájem na využití lesa k odpočinkovým a rekreačním účelům obyvatelstva. Právo obecného užívání spočívá v právu bezplatně, na vlastní nebezpečí vstupovat⁶⁹ do lesa a sbírat v něm pro vlastní potřebu plody (pojem plod není zákonem přesně definován) a suchou na zemi ležící klest. Lesní plody a klestí lze sbírat jen a jen pro svou osobní potřebu, nikoliv za komerčními účely. Prodej plodin je vyhrazen vlastníku lesa nebo osobám, kterým vlastník toto právo svěřil např. skrze služebnost braní lesních plodů podle § 1261 OZ. Obecné užívání lesů zaručuje ustanovení § 19 odst. 1 lesního zákona a vztahuje se na všechny lesy bez ohledu na právní formu vlastníka. Ustanovení § 19 odst. 1 představuje

⁶⁷ Sněmovní tisk č. 1591. *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů*, zvláštní část, k § 3. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1993-1996. Přístupné online: [Sněmovní tisk 1591 \(psp.cz\)](http://Sněmovní tisk 1591 (psp.cz))

⁶⁸ OLIVA, Jiří. *Stát a vlastník lesa*. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006, s. 4-7.

⁶⁹ Sloveso vstupovat lze vykládat spíše v širším smyslu a to nejen s ohledem na § 20 odst. 1 písm. g) vyjadřující zákaz jízdy motorovými vozidly v lesích a písm. j) téhož odstavce zakazující jízdu na dalších prostředcích a pomůckách, jimiž jsou kola, koně, lyže a saně, mimo lesní cesty a vyznačené trasy. Dále by úzký výklad mohl vést k absurdním situacím, kdy by do lesa nemohly vjíždět rodiče s malými dětmi v kočárcích nebo lidé s hendikepou na invalidních vozíčkách (FLORA, Martin. *Lesní zákon. Komentář*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2022, 183-200, bod 4)

konstitutivní ustanovení bez jehož existence by byl vstup do lesa umožněn pouze vlastníku předmětných lesních pozemků a osobám, kterým to vlastník umožní.⁷⁰

Jako subsidiární právní úpravu k veřejnému užívání lesů lze uvést ustanovení § 63 zákona o ochraně přírody a krajiny zaručující volný průchod krajinou po pozemcích náležejících do vlastnictví státu, právnických osob, církví a obcí; dále pak jde o § 19 zákona o pozemních komunikacích zakotvující právo obecného užívání lesních cest jako účelových komunikací, a z § 50 písm. g) vodního zákona vyplývá právo volného průchodu přes pozemky, přes které vedou koryta řek.

Veřejné užívání je zákonným limitem vlastnického práva zakotveným na úrovni speciálních zákonů nacházejících zmocnění v LZPS. Vlastník je povinen strpět omezení svého užívacího a požívacího oprávnění k předmětu vlastnického práva, a to bez nároku na náhradu. Náhradu nelze přiznat z toho důvodu, že veřejné užívání nelze podřadit pod odst. 4 čl. 11 LZPS, ale stále pod odst. 3 vyjadřující sociální funkci vlastnického práva.⁷¹ Výjimku z pravidla neexistence nároku na náhradu dovodil ÚS v plenárním nálezu ze dne 2. 6. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 47/06, který připustil povinnost náhrady za užívání lesů, které mají současně povahu veřejného prostranství podle § 34 zákona o obcích. Na judikát Ústavního soudu později navázal Nejvyšší soud, který například v rozsudku ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. 28 Cdo 3483/2020, dospěl k závěru, že u lesů, které jsou současně veřejným prostranstvím, dochází na úkor jejich vlastníka ke vzniku bezdůvodného obohacení obce, do jejíhož katastrálního území dotčené pozemky spadají. Za veřejná prostranství lze pokládat pouze takové lesy, *kteřé splňují materiální znak veřejného prostranství daný jejich určením k uspokojování potřeb občanů obce, potažmo funkčním významem pro sídelní celek.*“ Podle názoru NS je les, který je současně veřejným prostranstvím *zpravidla odpovídajícím způsobem upraven, opatřen udržovanými veřejnými cestami a mobiliářem (lavičky, odpadkové koše apod.).*“ Uživací a požívací právo náleží každé fyzické osobě, neb jedině fyzická osoba je schopna fakticky užívat veřejný statek. Osoba by se měla oprávněně zdržovat na území ČR, což je snad jediné hmotněprávní kritérium pro to stát se uživatelem lesa. V českém právním prostředí jde o tradiční institut, který se do našeho práva vepsal již v době první republiky skrze četné novelizace lesního zákona z roku 1852.

⁷⁰ Tamtéž, s. 185, bod 2

⁷¹ To potvrdil NS v usnesení ze dne 23. 5. 2017, sp. zn. 28 Cdo 5056/2016, když zdůraznil, že *vlastnické právo není právem absolutně neomezeným; naopak podle čl. 11 Listiny základních práv a svobod může být určitým způsobem limitováno, přičemž příslušnou kompenzaci lze přiznat toliko u omezení dosahujících jisté výraznější intenzity.*

K nejvýznamnější novele ve vztahu k veřejnému užívání lesů došlo v roce 1928 na návrh národně socialistických poslanců. Tato novela umožnila volný vstup do lesa všem občanům za účelem sběru lesních plodin (demonstrativně jsou zmiňovány jahody, houby, ostružiny, maliny, suché klestí a léčivé byliny). Změna spočívala ve změně ustanovení § 55 lesního zákona č. 250/1852 ř. z., který opravňoval lesní zřizence vyhostit z lesa každého, kdo byl přistižen při páchání škody na lesním majetku. Dosud byl za páchání škody považován i sběr lesních plodin, což změnila až tato novela, a to tím, že za ustanovení § 55 připojila dodatek *za páchání škody na lesním majetku se nepovažuje: sbírání jahod, hub, ostružin, malin, suchého chrastí a léčivých bylin*, navíc § 56 zakazující sběr lesních plodin byl ze zákona vypuštěn.⁷² Můžeme tedy shrnout, že od června roku 1928 bylo možné bezplatně vstupovat do všech lesů bez ohledu na to, kdo les vlastní, a to pouze za jediným účelem, za sběrem lesních plodů.

Důvodová zpráva uvádí, že vstup do lesa byl před rokem 1928 zejména ze strany státní správy lesů podmíněn vysokými vstupními poplatky. Les byl občanům otevřen jen pro účel sběru plodů, nikoliv pro jiné účely, například rekreační. To se dozvídáme ze znění interpelace poslanců za Československou stranu národně socialistickou adresovanou ministru zemědělství ohledně uvolnění přístupu do lesů skautům. Dle všeho ještě v roce 1930 nebyly lesy celoplošně přístupné širší veřejnosti. Pro vstup do lesa za jiným účelem, než byl sběr plodů, bylo nutné požádat o povolení příslušnou správu státních lesů.⁷³ Ještě v roce 1933 zaznamenáváme četné stížnosti na omezování vstupu do lesů. V odpovědi na interpelaci národněsocialistického poslance Aloise Hatiny ministr zemědělství uvádí, že otázka vstupu do lesů je předmětem stále se opakujících stížností. V roce 1931 ministr zemědělství vydal *Všeobecné pokyny ministerstva zemědělství pro orgány podřízené ústřednímu ředitelství*

⁷² Sněmovní tisk č. 1614, *Návrh poslanců Frant. Langra, K. Riedla, Knejzlíka, Zeminové, Sladkého a druhů na změnu lesního zákona ze dne 3. prosince 1852, číslo 250 ř. z.*, Poslanecká sněmovna NSRČ 1928. Přístupné online: [NS RČS 1925-1929, PS, tisk 1614 \(2. 11. 1918\) \(psp.cz\)](https://www.psp.cz/eknih/1925-1929/ps/tisk/1614_2_11_1918).

⁷³ Sněmovní tisk č. 206/IV, *Odpověď ministra zemědělství na interpelaci poslanců Šeby, Ot. Svobody a druhů o uvolnění přístupu do lesů organizovanému skautingu* (tisk 27/II), Poslanecká sněmovna NSRČ 1930. Přístupné online: https://www.psp.cz/eknih/1929ns/ps/tisky/t0206_01.htm.

Interpelace poslanců Jana Šeby, Ot. Svobody a druhů ministru zemědělství o uvolnění přístupu do lesů pro možnost pěstování organizovaného skautingu.

Obyvatelé měst, zejména mládež, organizovaná v disciplinovaných sportovních korporacích, tráví nejraději svůj nedělní odpočinek výletem na venkov, do přírody. Touhou mladého člověka, ve velkoměstě vyrostlého, je ztrávit několik hodin odpočinku v lese. V poslední době opatření dozorců úřadů lesních ve státních lesích, dosud jedině dostupných, znemožnila po většině přístup do lesů. Uznáváme, že zejména pěstění mladých lesních kultur, chov zvěře a pod. ohledy ukládají příslušným orgánům jistá ohraničení volnosti používání lesa, stejně jako má druhé straně zneužívání lesa nevázaným trampíngem, potvrzuje mnohdy oprávněnost opatření.

Reklamujeme ale, aby byla učiněna koncese řádně organizovaným skautským a turistickým družinám pražským, aby pod řádným vedením a dozorem odpovědných vůdců státní lesy mohly navštěvovati. Žádáme p. ministra zemědělství, aby učinil event. rezervace, jimiž by organizovanému skautingu a turistice byli lesy zpřístupněny. V Praze dne 17. prosince 1929. (přístupné online: https://www.psp.cz/eknih/1929ns/ps/tisky/t0027_01.htm)

státních lesů a statků, z jejichž znění vyplývá, že do lesů kromě míst, kde by mohlo dojít ke vzniku škody na lesním majetku, lze vstupovat bez omezení. V lesích mohou návštěvníci nahodile sbírat lesní plodiny a klestí, pokud by však šlo o sběr pro komerční účely, je nutné požádat příslušný orgán státní správy lesa o vydání průkazu výměnou za drobnou úplatu.⁷⁴

Soudobý lesní zákon meze obecného užívání lesů určuje taxativním výčtem zakázaných činností v § 20.⁷⁵ Uživatel lesa je oprávněn ke všem činnostem, které se s užíváním lesa pojí, ale s výjimkou těch, které jsou uvedeny v ustanovení § 20. Při výkladu toho ustanovení však nelze odhlédnout od § 11 odst. 1, který zakotvuje obecnou prevenční povinnost všem osobám s cílem zamezit poškozování nebo ohrožování lesů. Ustanovení § 11 lze tedy považovat za jakýsi korektiv § 20 relativizující taxativnost onoho výčtu. Zákonodárce se prostřednictvím negativního výčtu rozhodl vytyčit meze a limity obecného užívání lesa a zajistit tak náležitou ochranu nejen vlastníkovi, ale zejména lesu jako jedné ze složek životního prostředí.

Zákonodárce na prvním místě uvádí zákaz rušit v lese klid a ticho. Lesní prostředí se vyznačuje nižším prahem hluku, což vytváří příhodné prostředí pro lesní zvěř a v neposlední řadě pro návštěvníky, kteří do lesa povětšinou vstupují za účelem rekreace. Dále platí výslovný zákaz do lesního prostředí zasahovat jakoukoli stavební činností, čímž je třeba rozumět zejména terénní úpravy v podobě narušování půdního povrchu nebo budování chodníků. Jiná stavební činnost v lese je podřízena právní úpravě obsažené ve stavebním zákonu č. 283/2021 Sb. Hospodaření v lese není součástí veřejného užívání, ale jde o právo náležející výhradně vlastníku nebo jiným oprávněným osobám, kteří se musí podřídit veřejnoprávní regulaci obsažené v hlavě čtvrté a páté lesního zákona. Dále platí relativní zákaz jízdy a stání motorových vozidel na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, a to na všech komunikačních liniích, včetně cest s asfaltovým povrchem. Do doby, než byla judikaturou NSS⁷⁶ dovozena specialita lesního zákona vůči zákonu o pozemních komunikacích, panovaly neshody v tom, zda je provoz na lesních cestách podřízen ustanovení § 19 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích, které zaručuje bezplatné obecné užívání pozemních komunikací nebo § 20 odst. 1 písm. g) lesního zákona. Kolizi dvou právních předpisů do určité míry vyřešilo již přijetí novely zákona o pozemních komunikacích č. 152/2011 Sb. účinné od 1. 7. 2011, kterou byla do § 7 odst. 1 definující pojem účelové

⁷⁴ Sněmovní tisk č. 2343/I, *Interpelace poslance Aloise Hatiny a druhů ministru zemědělství o zákazu vstupu do státních lesů*. Poslanecká sněmovna NSRČ 1933, přístupné online: [NS RČS 1929-1935, PS, tisk 2343 \(2. 11. 1918\) \(psp.cz\)](#). Odpověď na interpelaci tisk 2422/IV, Poslanecká sněmovna NSRČ 1933, přístupné online: [NS RČS 1929-1935, PS, tisk 2422, část č. 1 \(2. 11. 1918\) \(psp.cz\)](#).

⁷⁵ Na toto ustanovení pak navazuje ustanovení §§ 53-57 o přestupcích.

⁷⁶ Například rozhodnutí NSS ze dne 8. 8. 2018, sp. zn. 10 As 148/2018.

komunikace připojena výhrada, že touto právní úpravou není dotčena právní úprava ve zvláštních právních předpisech (v poznámce pod čarou je odkázáno na lesní zákon).⁷⁷

Mezi další zakázané činnosti zákonodárce zařadil jízdu na kole, koni, lyžích či saních mimo lesní cesty a vyznačené trasy; zákaz kouření, rozdělávání a udržování otevřených ohňů mimo vyhrazená místa. Ze starých lesních zákonů byly převzaty zákazy narušování vodního režimu a hrabání steliva a zákaz pobytu dobytka a hospodářských zvířat⁷⁸. Tyto zákazy měly význam spíše v minulých desetiletích, kdy se svrchní vrstva hrabanky využívala jako podestýlka pro hospodářská zvířata a jejím odebíráním docházelo k ochuzování lesní půdy. Z druhého socialistického lesního zákona z roku 1977 byl převzat zákaz znečišťování lesa odpady. Jedná se o jeden z mála absolutních zákazů, který platí jak pro návštěvníky, tak pro vlastníka lesa.

Organizované hromadné sportovní akce se v lese mohou konat pouze pokud bude jejich konání řádně oznámeno orgánu státní správy lesů a vlastník předmětných lesních pozemků bude s konáním akce souhlasit. Souhlas vlastníka musí být doložen spolu s oznámením k příslušnému orgánu. Oznámení musí být pořadatelem akce podáno ve lhůtě 30 dnů před termínem konání. Příslušný orgán pak musí ve lhůtě 15 dnů od doručení oznámení vydat rozhodnutí ve správním řízení. Pokud není rozhodnutí ve lhůtě vydáno, nastává fikce vydání souhlasného rozhodnutí a akce může být uskutečněna za podmínek popsanych v oznámení.⁷⁹

Porušení některého ze zákazů je považováno za přestupek podle hlavy deváté lesního zákona. K projednání přestupků jsou příslušné buď orgány státní správy lesa nebo lesní stráž pro vymezené typy přestupků.

Pojem lesní cesta nebyl zpočátku lesním zákonem ani jiným právním předpisem definován, což vedlo k tomu, že nauka přijala relativně široké vymezení pojmu *jako všechny lesní cesty, tedy lesní cesty katastrované i nekatastrované, zpevněné i nezpevněné, ale i svážnice, zřetelné přibližovací linky apod., na kterých při jízdě na kole, na koni, na lyžích nebo na saních nemůže dojít k poškození lesního porostu ani půdního povrchu – alespoň ne způsobem, který by způsobil horší následek, než přibližování dřeva*.⁸⁰ V důsledku toho, že jízda lesem nebyla nijak omezena, docházelo k velikým škodám na lesním prostředí, což vedlo zákonodárce k přijetí vyhlášky č. 433/2001 Sb., kterou se stanoví technické požadavky pro stavby pro plnění funkcí lesa, v níž byla lesní cesta vymezena mnohem úžeji jako *účelová komunikace*,

⁷⁷ FLORA, Martin. *Lesní zákon. Komentář*, s. 201-220.

⁷⁸ Lesním zákonem z roku 1852 byly tyto činnosti původně povoleny s určitými výjimkami.

⁷⁹ FLORA, Martin. *Lesní zákon. Komentář*, s. 225-231.

⁸⁰ STANĚK, Jiří. *Lesní zákon v teorii a praxi: úplné znění zákona s komentářem*. Vyd. 1. V Písku: Matice lesnická, 1996, s. 63.

kteřá je součástí lesní dopravní sítě, určená k odvozu dříví, dopravě osob a materiálu pouze v zájmu vlastníka lesa a pro průjezd speciálních vozidel. Umožňuje bezpečný celoroční nebo sezonní provoz. Vyhláška z roku 2001 byla později nahrazena dosud platnou vyhláškou č. 239/2017 Sb., o technických požadavcích pro stavby pro plnění funkcí lesa.

Mnohé ze zákazů byly převzaty ze starých lesních zákonů či ze zahraničních právních úprav, především z rakouského, německého či švýcarského lesního zákona⁸¹. Mezi novodobé zakázané činnosti reagující na zvýšený zájem o pobyt v lesích patří kupříkladu zákaz vstupu do takových míst v lese, kde se provádí těžba a zákaz jízdy na kole, saních či jiných prostředcích mimo lesní cesty.⁸² Pokud nepůjde o lesní cestu⁸³ ve smyslu vyhlášky č. 239/2017 Sb., je pro pohyb na vymezených dopravních prostředcích rozhodující, zda jde alespoň o vyznačenou cestu. Lesní zákon však pojem *vyznačená cesta* opomíjí jakkoliv definovat. Podle § 2 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 239/2017 Sb., se vyznačenou cestou rozumí *trasy, které nejsou pozemními komunikacemi, zejména lesní svážnice a technologické linky, ostatní trasy pro lesní dopravu, lesní pěšiny a stezky.* Záleží na interpretaci, v jakém rozsahu budeme tento pojem vykládat, zda v úzkém pojetí pouze jako cyklotrasy Klubu českých turistů či široce jako jakoukoli určitým osazením označenou v terénu patrnou stezku. Z kontextu lesního zákona je patrné, že půjde spíše o ono pojetí v širším slova smyslu. Značení tras je podmíněno souhlasem vlastníka lesa s tím, že vyznačené trasy lze užívat pouze pro takový typ pohybu, pro který jsou určeny.⁸⁴

Obecně platí, že zákazy v § 20 se vztahují na uživatele, a pokud mají platit i pro vlastníka, nájemce či pachtýře, musí to dané ustanovení výslovně zakotvit. K těmto zákazům například patří odhazování hořících nebo doutnajících předmětů, narušování vodního režimu na lesních

⁸¹ Sněmovní tisk č. 1591. *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů*, zvláštní část, k § 3. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1993-1996.

⁸² Socialistické lesní zákony z roku 1960 a 1977 neobsahovaly žádnou právní regulaci chování v lese jako je tomu dnes prostřednictvím negativního výčtu zakázaných činností. Lesní zákon č. 166/1960 Sb. zdůrazňoval funkci lesa jako zdroje surovin. Rekreační funkce lesů nebyla v právní úpravě vůbec akcentována, čímž právní úprava nedokázala zajistit účinnou ochranu lesa jako jedné ze složek životního prostředí.

⁸³ V § 2 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 239/2017 Sb., o technických požadavcích pro stavby pro plnění funkcí lesa, je lesní cesta vymezena jako *účelová komunikace pro dopravní zpřístupnění lesů a jejich propojení se silnicemi, místními nebo účelovými komunikacemi, která slouží k odvozu dříví, těžebních zbytků nebo dřevěné štěpky a k dopravě osob, materiálů nebo strojů pro hospodaření v lese.*

⁸⁴ Rozhodnutí NS ze dne 21. 11. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1868/2000: *Zřídí-li pozemní komunikaci, která by jinak byla účelovou komunikací, někdo jiný než vlastník pozemku, a vlastník pozemku neprojeví, byť i konkludentně, souhlas s existencí této komunikace, může se domáhat ochrany negatorní žalobou podle § 126 odst. 1 OZ. Je-li však účelová komunikace v souladu s vůlí vlastníka pozemku zřízena, nemůže její vlastník jednostranným vyhlášením zamezit jejímu obecnému užívání. Obecné užívání pozemních komunikací není institutem soukromého práva a nelze se jeho omezení domáhat v občanském soudním řízení.*

pozemcích, pasení či průhon hospodářského dobytka či znečišťování lesa odpady. Tyto zákazy jsou zákazy absolutními, to znamená nelze povolit výjimku. U zbylých zakazů může výjimku povolit vlastník lesa. Zákon nepředepisuje formu výjimky, neboť k udělení výjimky dochází v režimu soukromého práva, kde platí zásada neformálnosti právních jednání. Může tak jít o jednostranné právní jednání vlastníka vůči adresátu výjimky, a to buď ve formě ústní či písemné. Nelze ale ani vyloučit uzavření smlouvy mezi vlastníkem a osobou, již má být výjimka udělena, jejíž součástí bývá ujednání bližších podmínek výkonu povolované činnosti. Pokud by udělením výjimky mohlo dojít k porušení práv jiných vlastníků, rozhodne na návrh vlastníka lesa orgán státní správy lesů. Některé výjimky ze zakazů jsou zakotveny již v samotném ustanovení § 20 v odst. 7, kde se ve prospěch výkonu myslivosti připouští narušovat klid a ticho, vstupovat do míst oplocených nebo označených zákazem vstupu a vstupovat do porostů, kde se provádí těžba nebo doprava dříví. Se souhlasem vlastníka se dále připouští provádět v lese terénní úpravy a jezdit a stát s motorovými vozidly.

Obecné vyjádření přípustného chování v lesích nalzáme v ustanovení § 19 odst. 1 *při tom je povinen les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců*. Pokyny vlastníka lesa či jím pověřené osoby, jejichž formu zákon blíže nespecifikuje, mají zajistit bezpečný pohyb osob po lese – v praxi jde zejména o takové činnosti, které spočívají v označení míst, kde hrozí zvýšené nebezpečí újmy na zdraví. Pokyny vlastníka by však neměly vést k vyprázdnění institutu veřejného užívání, ale měly by být pouhým jeho korektivem reagujícím na nastalé situace.

Sám zákon vylučuje z veřejného užívání takové části lesa, které jsou oplocené nebo označené zákazem vstupu a dále porosty, kde se provádí těžba, manipulace nebo doprava dříví. Vstup do dalších míst lze omezit či zcela vyloučit vydáním opatření obecné povahy orgánem státní správy lesů, a to buď na podnět vlastníka anebo bez návrhu.⁸⁵ Takovéto omezení může být pouze dočasné a současně za splnění předpokladů, že je to v zájmu ochrany lesa nebo v zájmu ochrany zdraví nebo bezpečnosti fyzických osob. Vyloučením vstupu do lesů rozumíme úplné zamezení vstupu na pozemky určené k plnění funkcí lesa, omezení má pak podobu pouze částečného zakazu, tzn. zakazu platného pouze po určitou denní dobu nebo v určitých částech lesa (například zákaz vstupovat do lesních porostů mimo lesní cesty a vyhrazené trasy),

⁸⁵ Původně v lesním zákonu z roku 1960 bylo rozhodnutí o znepřístupnění lesa ponecháno na úvaze samotného vlastníka, které podléhalo pouhému schválení orgánu státní správy lesa. Tato konstrukce byla poplatná tehdejší realitě, kdy většina lesů byla ve vlastnictví státu, tudíž nebylo potřeba druhotného státního dohledu. Ke změně došlo již s novým lesním zákonem roku 1977, který toto právo přenesl z vlastníka na orgán státní správy lesů a současně blíže specifikoval důvody, které musí být naplněny, aby bylo možné omezit veřejné užívání, těmito důvody byly ochrana lesů a „jiné důležité zájmy společnosti“.

zatímco ve zbytku je právo obecného užívání lesů zachováno. Opatření obecné povahy omezující veřejné užívání lesa lze vydat nejdéle na dobu třech měsíců, s tím, že doba platnosti musí být specifikována ve výrokové části opatření. Pokud jsou podmínky pro jeho vydání splněny i po uplynutí stanovené doby, může orgán státní správy lesů opatření prodloužit až o tři měsíce, a to i opakovaně bez stanovení horní hranice. Každé takové prodloužení platnosti musí být vydáno jako samostatné opatření obecné povahy.⁸⁶

Veřejné užívání lesů a jeho případná omezení či úplné vyloučení je předmětem také některých zvláštních zákonů, jako nejvýznamnější jmenujme zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, který reguluje vstup do lesa na území vojenských újezdů (vstup je vázán na povolení) a vstup na takové lesní pozemky, které jsou považovány za strategické pro obranu republiky. Dále jde o zákon o ochraně přírody a krajiny, který omezuje pohyb osob v klidových územích národních parků a v národních přírodních rezervacích na cesty a trasy vyhrazené orgánem ochrany přírody. Pro účely tématu této práce je asi nejvíce relevantní zmocňovací ustanovení § 9 odst. 3 zákona o myslivosti, které umožňuje orgánu státní správy myslivosti formou opatření obecné povahy nařídit přiměřená omezení nebo i zákaz vstupu do honitby nebo jejích částí za účelem ochrany zvěře.

Vlastník lesa musí obecné užívání strpět bez nároku na náhradu a současně nese objektivní odpovědnost za škody způsobené na lesních pozemcích bez ohledu, kdo nebo co bylo příčinou škody. Pokud je škůdce znám, může vůči němu vlastník uplatnit subrogační regres. Otázkou zůstává, jestli nejsou takovéto požadavky vůči vlastníku nepřiměřené. Až do 28. 11. 2019 byla otázka odpovědnosti v zákoně řešena pouhým konstatováním, že každý vstupuje do lesa na vlastní nebezpečí. Ani komentářová literatura v tomto ustanovení neshledávala zásadní problém⁸⁷. Přelomové však bylo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3154/2011, kterým byla přiznána náhrada nemajetkové újmy pozůstalým po dívce usmrčené padající větví. K nehodě došlo na frekventované cyklostezce vedoucí skrze les ve vlastnictví státu spravovaný státním podnikem Lesy České republiky. Větev, která svým pádem usmrtila nezletilou dívku, spadla v důsledku toho, že strom byl napaden dřevokaznou houbou. Soud shledal příčinnou souvislost mezi zanedbáním prevenční povinnosti vlastníka

⁸⁶ FLORA, Martin. *Lesní zákon. Komentář*, s. 194-196.

⁸⁷ Drobník s Dvořákem zastávají ve svém komentáři názor, že vlastník lesa neručí za škody na zdraví a majetku osob, které do lesa vstupují. Připouští jen jedinou výjimku, pokud ke škodě došlo v přímé souvislosti se zanedbáním jeho právních povinností. DROBNÍK, Jaroslav. *Lesní zákon. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 53. (Dále jen jako DROBNÍK, Jaroslav. *Lesní zákon. Komentář*)

lesa a usmrcením dívky a přiznal tak pozůstalým peněžitou náhradu újmy způsobené smrtí nezletilé.

V úvaze soudu hrálo významnou roli to, že vlastníkem lesa byl stát a správcem veřejnoprávní korporace, která je považována za odborníka v oblasti správy lesů a navíc, že k nehodě došlo na turisticky frekventované cyklostezce.⁸⁸ Soud v jednání žalované shledal porušení prevenční povinnosti podle § 415 občanského zákoníku z roku 1964 (dnes jde o § 2900). Rozhodnutí poukazuje na fakt, že po vlastníku lesa nelze rozumně požadovat, aby odpovídal za každou škodu na zdraví či majetku osob do lesa vstupujících, avšak v určitých případech, kdy je vzhledem ke všem konkrétním poměrům a okolnostem patrné, že může dojít ke škodám na majetku či zdraví, je vlastník povinen v souladu s obecnou prevenční povinností konat tak, aby případný vznik škody odvrátil. Toto rozhodnutí bylo mnohými právníky považováno za přísné pro příliš široký výklad prevenční povinnosti podle OZ. Hana Adamová ve svém příspěvku v Časopise pro právní vědu a praxi poukazuje na důležitost dalšího kritéria v posuzování odpovědnosti, a sice na to, nakolik bylo riziko případné škody zřejmé uživateli při jeho vstupu do lesa.⁸⁹

Rozpačité rozhodnutí Nejvyššího soudu nakonec vedlo k přijetí novely lesního zákona č. 314/2019 Sb.⁹⁰, která mimo jiné do ustanovení § 19 v druhém odstavci zakotvila neodpovědnost vlastníka lesa za škody na majetku, zdraví nebo životě vzniklé při veřejném užívání lesa, a to s jedinou výjimkou, pokud by škoda byla způsobena úmyslně⁹¹. Účelem tohoto ustanovení bylo explicitně vyjádřit neodpovědnost vlastníka lesa za škody způsobené na životě, zdraví a majetku a přenést tak prevenční povinnost na návštěvníky. Návštěvníci jsou povinni se v lese pohybovat se zvýšenou opatrností s ohledem na specifické lesní prostředí, kde hrozí zvýšená pravděpodobnost vzniku škody. I když došlo novelou k významné limitaci odpovědnosti vlastníka, i nadále platí, že při posuzování odpovědnosti

⁸⁸ Soud nepřisvědčil námitce žalovaného, že vstup do lesa je pouze na vlastní nebezpečí; spadl-li totiž strom na cyklistku jedoucí po cestě vedoucí lesním pozemkem, tedy v místě, kde se zvýšený pohyb osob musí předpokládat, měl žalovaný tomuto místu věnovat větší pozornost.

⁸⁹ ADAMOVIČ, Hana. *Obecné užívání lesa a odpovědnost vlastníka lesa z pohledu rozhodovací praxe Nejvyššího soudu a úpravy v novém občanskoprávním kodexu*. Časopis pro právní vědu a praxi, roč. 21, č. 4, 2013, s. 484-487.

⁹⁰ Novela lesního zákona v podobě vládního návrhu limitaci vlastníkovy odpovědnosti nezakotvovala. Odstavec č. 2 do návrhu zákona přibyl až pozměňovacím návrhem garančního zemědělského výboru (Sněmovní tisk č. 408/3, Parlament České republiky Poslanecká sněmovna, 2017-2021. Dostupné online: [orig2.sqw \(psp.cz\)](https://www.psp.cz/orig2/sqw)

⁹¹ Dle usnesení NS ze dne 25. 7. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1159/2005 se úmyslným způsobením škody rozumí: *Pokud škůdce věděl, že škodu způsobí a chtěl ji způsobit (přímý úmysl) anebo byl s tímto důsledkem srozuměn (nepřímý úmysl)*.

bude brán zřetel i na stav pozemků určených k plnění funkcí lesa, zj. zda vlastník lesa postupuje při hospodaření v souladu se zákonem.⁹²

Myslím, že přijetí tohoto ustanovení byla cesta správným směrem. Lesní prostředí je ve své podstatě nebezpečné samo o sobě a skýtá celou řadu nástrah, které mohou způsobit uživateli škodu. Musíme si uvědomit, že jde o přírodní prostředí, kde nelze mít vše zcela pod kontrolou. Bylo by proto zjevně nespravedlivé, pokud by vlastník lesa měl nést odpovědnost za veškeré škody vzniknuvší v jeho lese, a to jen z toho titulu, že je jeho vlastníkem. Dva roky před přijetím novely lesního zákona došlo v důsledku řady takto překvapivých rozhodnutí k přijetí novely zákona o ochraně přírody a krajiny, do jehož § 63 byl přidán nový odstavec č. 5⁹³ vylučující odpovědnost vlastníků pozemků za škody na majetku, zdraví nebo životě vzniklé jiným osobám působením přírodních sil nebo jejich vlastním zaviněním a ukládající osobám pohybujícím se na pozemcích v extravilánu povinnost dbát zvýšené opatrnosti a obezřetnosti.

Vzhledem k objektivní odpovědnosti vlastníka za stav lesa dává zákonodárce vlastníku možnost vstup do lesa omezit nebo na dobu určitou dokonce i zcela zakázat. Účelem tohoto ustanovení je předcházení škodám na lesním majetku a případným újmám na zdraví návštěvníků. Je tedy na samotném vlastníku, aby zvážil, kdy v lese hrozí zvýšené riziko nebezpečí a navrhl orgánu státní správy lesů⁹⁴ omezení jeho veřejného užívání. Vlastník může omezení pouze navrhnout, ale nemá právní nárok na to, že mu bude vyhověno. Orgán státní správy lesů může o omezení rozhodnout dle vlastního užívání, není tedy vázán návrhem vlastníka. Délka takového omezení může činit maximálně tři měsíce, s možností prodloužení o další nejvýše tři měsíce, a to bez limitace počtu prodloužení.

V posledních několika letech můžeme zaznamenat zvýšenou snahu vlastníků lesa les oplotit a znemožnit tak jeho rekreační využívání širší veřejností.⁹⁵ Oplocení lesa z důvodu vlastnických je ale v rozporu s ustanovením § 32 odst. 8 lesního zákona, které umožňuje oplocení lesa

⁹² Sněmovní tisk č. 408. *Důvodová zpráva k zákonu č. 314/2019 novelizující zákon o lesích*. Dostupné online: [orig2.sqw \(psp.cz\)](#)

⁹³ Jedná se o novelu zákona o ochraně přírody a krajiny č. 123/2017 Sb., která nabyla účinnosti 1. 6. 2017.

⁹⁴ Ústředním orgánem státní správy lesů je Ministerstvo zemědělství. Orgány státní správy lesů mimo lesy v národních parcích a jejich ochranných pásmech jsou obce s rozšířenou působností, kraje a Ministerstvo zemědělství. V lesích národních parků a jejich ochranných pásmech vykonává působnost krajů a Ministerstva zemědělství ve státní správě lesů Ministerstvo životního prostředí (§ 47 lesního zákona)

⁹⁵ Na zamezování vstupu do lesů i do krajiny jako celku upozorňuje celá řada nejen internetových článků.

[Krajina za plotem - Nedej se! | Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](#)

[Zachovejme prostupnost krajinou | jilovezeleni.cz](#)

[Pole uprostřed lánu: jak se k němu dostat? – Živá půda \(ziva-puda.cz\)](#)

pouze v taxativně vymezených případech, a sice pokud jde o lesní školky, oplocení k ochraně lesních porostů před zvěří, oplocení obor (v režimu zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti) nebo farmových chovů zvěře.⁹⁶

V řadě evropských států je rekreační funkce lesa výslovně vyjádřena v příslušných lesních zákonech, český zákon o lesích výslovně tuto mimoprodukční funkci lesa nezakotvuje. Pouze implicitně skrze veřejné užívání v ustanoveních 19-20.⁹⁷

Zaměříme se především na naše sousední země s cílem porovnat jejich právní úpravu s tou naší.

8.1 Spolková republiky Německo

Zemský zákon o ochraně přírody umožňuje každému odpočívat ve volné přírodě a volně vstupovat do lesa. Vstupovat do lesa mohou osoby na vlastní nebezpečí, avšak výslovně se zde zmiňuje, že je tomu za účelem odpočinku. Na rozdíl od naší právní úpravy německá úprava nezakazuje jízdu na lyžích a saních mimo lesní cesty a vyznačené trasy. Jízda na koni a na kole je však stejně jako u nás možná pouze po vyznačených trasách. Obecné užívání se skládá jednak z práva vstupu, jednak z práva sbírat lesní plody a rostliny, a to stejně jako u nás jen pro vlastní potřebu. Organizované akce se v lese mohou konat pouze za souhlasu vlastníka a příslušné státní lesní správy. Spolkový lesní zákon upravuje právo vstupu veřejností do lesa. Vymezuje základní pravidla veřejného užívání a k podrobnostem zmocňuje zemské zákony, ty mohou omezit přístup do přírody z důležitých důvodů, zejména ochrany lesa, hospodaření v lese nebo ochrany zvěře, k ochraně návštěvníků lesa nebo k zamezení

⁹⁶ Výklad ustanovení § 32 odst. 8 byl předmětem rozhodnutí NSS ze dne 03. 11. 2011, sp. zn. 9 As 49/2011. Nejvyšší správní soud došel k závěru, že ustanovení zakazující oplocovat les je nutné vykládat extenzivním způsobem. V rozporu s daným zákazem je i takové oplocení, které třeba jen stěžuje přístup do lesa. Výčet výjimek ze zákazu oplocování lesa je nutné považovat za výčet taxativní, který nelze rozšiřovat a rozhodně ne tak, aby došlo k omezení veřejného užívání lesa (srov. rozhodnutí NSS ze dne 11. 01. 2007, sp. zn. 2 As 67/2005).

Nejvyšší správní soud k tomu konstatuje, že vzhledem k povaze předmětu vlastnictví - lesa, který má své nezastupitelné funkce a vlastnosti, je vlastnické právo k lesu omezeno, aby mohly být naplněny i zákonem chráněné obecné zájmy. V daném případě, jak bylo výše uvedeno, jde především o zájem umožnit obecné užívání lesa, nebránit migraci zvěře v míře větší než nezbytné či zachování lesa ve stavu co nejvíce se blížícím jeho původnímu stavu, tj. bez umělých překážek v podobě plotů. Z těchto důvodů zákon omezil možnost budování oplocení v lese, které stěžovatelka vnímá jako nejefektivnější způsob ochrany svého lesa, ale které je zároveň neslučitelné s jinými zákonem chráněnými zájmy.

⁹⁷ PAULDURA, Lukáš. *Právní nástroje regulující užívání lesa a vlastník lesa jako regulátor sui generis*. Sborník Dny práva 2009. V Brně: Masarykova univerzita, 2009, s. 2125 an. Dostupné online: [Dny práva - 2009 - Days of Law \(muni.cz\)](http://muni.cz).

značných škod nebo k ochraně jiných zájmů vlastníka lesa, které jsou hodné ochrany. Vstup do lesa může v některých spolkových zemích omezit sám vlastník, a to nejdéle na 2 měsíce.⁹⁸

8.2 Rakousko

Les je ve spolkovém lesním zákoně definován jak skrze své produkční, tak i mimoprodukční funkce. Rakousko je spolkovou zemí. Některé kompetence jsou v rukou jednotlivých zemí, jiné v rukou spolku. Občas může docházet ke střetu těchto dvou kompetencí. Oblast lesnictví patří do kompetence spolku, zatímco právní úprava myslivosti byla svěřena do rukou jednotlivých zemí. Dochází tak k překryvu věcně si velmi blízkých kompetencí, který je původcem nemalých kompetenčních sporů. Jako příklad můžeme uvést rozhodnutí Ústavního soudního dvora týkající se dolnorakouského zákona o myslivosti, který umožňoval uživateli honitbu zcela uzavřít. Tato úprava však kolidovala se spolkovým zákonem o lesích, který zaručoval právo na volný vstup do lesa. Ústavní soudní dvůr předmětné ustanovení zákona o myslivosti posoudil jako protiústavní.

V Rakousku platí volný vstup do lesů s výjimkou některých oblastí, kde hrozí nebezpečí buď pro les či uživatele. Jde kupříkladu o chráněné lesy, o plochy lesnických provozních zařízení a nově zalesněné plochy dokud nedosáhnou požadované výšky 3 m. Některé rekreační aktivity můžeme v lese činit pouze se souhlasem vlastníka. Souhlasem je vždy podmíněna jízda na koni, na kole, celodenní táboření. Oproti tomu pastvu dobytka, za podmínky, že nedojde k ohrožení lesa, zákon umožňuje.⁹⁹

8.3 Slovensko

Ochrana lesa, hospodaření v lesích je upraveno zákonem SNR č. 100/1977 Sb. Právní úprava je v zásadě obdobná té naší.

8.4 Polsko

Polská úprava veřejného užívání lesů je asi od české právní úpravy nejodlišnější. Obecně přístupné jsou pro uživatele pouze lesy ve vlastnictví státu. Sběr plodů je v nich umožněn i pro komerční účely. Zákon dále vymezuje určitá místa ve státním lese, kam je vstup absolutně zakázán, jedná se o plochy kultur do 4 m výšky, zkušební plochy a semenné porosty, útočiště

⁹⁸ FLORA, Martin. *Základní principy lesního práva v sousedních zemích – 5. část veřejné užívání*. Lesnická práce, roč. 78, č. 5, 1999. Dostupné online: [ZÁKLADNÍ PRINCIPY LESNÍHO PRÁVA V SOUSEDNÍCH ZEMÍCH - V. | Lesnická práce - nakladatelství a vydavatelství | Lesnická práce - nakladatelství a vydavatelství \(lesprace.cz\)](#). (Dále jen jako FLORA Martin. *Základní principy lesního práva v sousedních zemích – 5. část veřejné užívání*)

Srov. HUNEŠ, Karel a TOMOSZKOVÁ, Veronika. *Veřejné užívání přírodních statků*, s. 152-157.

⁹⁹ FLORA Martin. *Základní principy lesního práva v sousedních zemích – 5. část veřejné užívání*. Srov. HUNEŠ, Karel a TOMOSZKOVÁ, Veronika. *Veřejné užívání přírodních statků*, s. 144-152.

zvířat, prameniště řek a potoků a plochy ohrožené erozí. Vlastník soukromého lesa může vstup zcela vyloučit, a to bez odůvodnění a bez nutnosti úředního schválení. Soukromé lesy jsou tedy v Polsku veřejně přístupné, pokud to vlastník nevyloučí.¹⁰⁰

9. Honitba – obecně

Honitba je zákonem nepřímo vymezena jako *soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti*. Právo myslivosti, kterým rozumíme systematický chov, péči a lov zvěře, lze realizovat pouze v rámci uznané honitby, a to za podmínek stanovených zákonem o myslivosti. Honitba je tedy jakýsi soubor pozemků určité kvality (požadavek rozlohy, územního využití a tvaru), který je ve vlastnictví buď jednoho vlastníka nebo více vlastníků, jejichž honební pozemky tvoří souvislý celek. Současně vlastníci mají společný zájem na tom, aby jejich pozemky byly uznány orgánem státní správy myslivosti za honitbu, v rámci níž pak mohou realizovat právo myslivosti.¹⁰¹

Zákon o myslivosti rozlišuje mezi držitelem a uživatelem honitby. Držitel je vymezen jako osoba, které byla rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti, honitba uznána. Jde tak o osobu zpravidla totožnou s žadatelem. Uživatelem je pak osoba, která honitbu fakticky využívá, to znamená, že jí může být jak držitel, tak případný pachtýř. Podle charakteru osoby držitele rozlišujeme honitbu na vlastní a společenstevní. Definičním znakem vlastní honitby je, že držitelem je jakákoliv fyzická či právnická osoba odlišná od honebního společenstva, zatímco držitelem společenstevní honitby může být jen a pouze honební společenstvo.¹⁰²

9.1 Dělení honiteb

Řízení o uznání společenstevní honitby je administrativně zpravidla náročnějším procesem, než je tomu u honitby vlastní. Ona komplikovanost totiž spočívá ve skutečnosti, že spolu s řízením o uznání honitby paralelně probíhá ještě registrační řízení o založení honebního společenstva. Řízení probíhají ve společném řízení a rozhodnutí v obou věcech musí být totožné, neboť prakticky jde o jedno řízení o dvou návrzích. V praxi je společenstevní honitba mnohdy jedinou možností, jak dosáhnout uznání honitby, pokud máme více vlastníků, z nichž

¹⁰⁰ FLORA, Martin. *Základní principy lesního práva v sousedních zemích – 5. část veřejné užívání*.

¹⁰¹ HOLÝ, Václav. *Honitba: tvorba a využití*. 1. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2021, s. 1. (dále jen jako HOLÝ, Václav. Honitba: tvorba a využití)

Srov. Nález ÚS ze dne 13.12.2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, část VI. podstata a povaha práva myslivosti.

¹⁰² § 2 písm. m), n) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti

ani jeden nesplňuje podmínky pro založení vlastní honitby. Návrh na registraci honebního společenstva podávají alespoň dva vlastníci honebních pozemků starší 18 let, kteří vytvořili tzv. přípravný výbor. Návrh musí být podepsán všemi členy přípravného výboru.¹⁰³

Dále lze honitby dělit na základě toho, zda je její držitel zároveň jejím uživatelem. Pokud držitel zároveň honitbu využívá na vlastní účet, pak takovéto honitby označujeme jako režijní honitby. Největším držitelem režijních honiteb jsou Lesy ČR (právnícká osoba zřízená za účelem obhospodařování lesů ve vlastnictví ČR). Mnohem častější je ale situace, že držitel honitbu pronajme třetí osobě, která se stává jejím uživatelem.¹⁰⁴

Podle převažujícího složení pozemků můžeme honitby rozdělit na lesní a polní. V této diplomové práci se budeme zabývat výhradně lesními honitbami, a to zejména lesními oborami. Toto dělení neplyne ze zákona ale z podzákoného právního předpisu, z vyhlášky č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd. Svůj význam má toto členění zejména pro stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře.

9.2 Tvorba honitby: hmotněprávní požadavky

Způsob vzniku honiteb se liší podle toho, zda se jedná o honitbu vlastní, nebo společenstevní. První fází je navržení vhodného tvaru honitby podle hmotněprávních kritérií stanovených v § 17 zákona o myslivosti. Shodná kritéria platí jak pro honitbu vlastní, tak společenstevní. V případě společenstevní honitby následuje založení honebního společenstva rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti na základě předloženého soukromoprávního jednání budoucích členů a orgánů vznikajícího honebního společenstva. Řádně založené honební společenstvo je nezbytným předpokladem pro úspěšné podání návrhu na uznání honitby. Návrh na uznání honitby je vždy podáván společně s návrhem na registraci honebního společenstva. O obou návrzích se rozhoduje ve společném řízení.¹⁰⁵

Mezi hmotněprávní předpoklady pro vydání rozhodnutí o uznání honitby řadíme požadavek na souvislost honebních pozemků. Souvislost honebních pozemků je v judikatuře NSS vymezena jako *absence jakýchkoliv překážek v podobě cizích pozemků při přechodu z jednoho pozemku na druhý v rámci předmětné honitby*. Souvislost rovněž není dána

¹⁰³ § 19 odst. 4 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti

¹⁰⁴ HOLÝ, Václav. *Honitba: tvorba a využití*, s. 5-9.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 10-11.

v případě, pokud se mezi honebními pozemky nacházejí takové překážky, které jsou pro zvěř nebezpečné. Jde především o dálnice, přehrady, letiště.¹⁰⁶

Tvar honitby by měl odpovídat přírodním útvarům v území, nikoliv administrativním hranicím. Tento další požadavek na tvorbu honiteb vychází z obavy, aby nedocházelo ze strany orgánů státní správy k odmítání uznávat jako součást honitby pozemky ležící mimo jejich správní obvod a nebylo to tak na úkor výkonu práva myslivosti. Jako nepřipustné tvary honiteb jsou v odborné literatuře uváděny úzké pozemkové pruhy, prstenec honebních pozemků či tzv. brýle (dva pozemky spojené tzv. obroučkou).¹⁰⁷ Pokud je navržena honitba s některým z nevhodných tvarů, je povinen orgán státní správy myslivosti odstranit nevhodný tvar, a to buď výměnou, nebo přičleněním některých z honebních pozemků. Rozhodnutí orgánu je limitováno souhlasem držitele honitby a rozsahem přičleňovaných pozemků, který nesmí být větší než 10 % výměry vlastních či společenstevních pozemků navrhovatele honitby.¹⁰⁸

Zákon dále stanovuje limit 500 ha, který musí být splněn, aby bylo možné honební pozemky uznat za honitbu. Tento požadavek se týká pouze nově vzniklých honiteb, neb na honitby uznané dle předchozích právních úprav aplikujeme přechodné ustanovení § 69 odst. 1, umožňující kontinuální existenci v minulosti uznaných honiteb a obor bez ohledu na to, zda dosahují předepsané minimální výměry. Odlišný režim platí pro obory, kde postačuje minimální výměra 50 ha. Otázka minimálních výměr je stále živým politickým tématem. Snad každá připravovaná novela zákona o myslivosti je s touto otázkou spojena. Proti sobě stojí zájmy pozemkových vlastníků, kteří lobují za nižší limity pro výměru, zatímco ochranáři a myslivci požadují vyšší limit pro výměru, neboť je to v zájmu zvěře samotné.

Do honitby lze začlenit pouze volné pozemky, a sice pozemky, které byly vyňaty z již existujících honiteb. Proces vynětí honebních pozemků z honiteb je významnou komplikací pro proces uznání nových honiteb, neboť vynětí je oficiálně dokončeno až k 31. 12. roku

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 12-14.

Srov. Rozsudek NSS ze dne 27. 02. 2020, sp. zn. 8 As 245/2017, bod 28.

¹⁰⁷ Odpověď JUDr. Čechury v myslivecké poradně, dotaz č. 262. Přístupné online:

https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/VI.%20in.%203770-20-MPO%20Z_002.pdf, citováno dne 02.03.2024.

¹⁰⁸ HOLÝ, Václav. *Honitba: tvorba a využití*, s. 16.

Srov. Rozsudek KS v Plzni ze dne 20.7. 2017, sp. zn. 57 A 40/2016.

následujícího po roce, v němž vlastník o úpravu požádal. Tento požadavek není zakotven v zákoně, ale byl dovozen až judikaturou.¹⁰⁹

9.3 Tvorba honitby: procesní požadavky

Řízení je jak v případě vlastních, tak společenstevních honiteb zahájeno vždy na návrh. Návrh podává vlastník nebo přípravný výbor honebního společenstva místně příslušnému orgánu státní správy myslivosti. Náležitosti návrhu vymezuje ustanovení § 18 zákona o myslivosti.

Řízení o uznání honitby probíhá ve správním řízení a subsidiárně se aplikuje správní řád. Na uznání honitby má žadatel za předpokladu, že splní všechny zákonné podmínky, právní nárok. Rozhodnutí o návrhu je v kompetenci obecního úřadu obce s rozšířenou působností místně příslušného podle polohy honebních pozemků (pokud se pozemky rozprostírají na území více obecních úřadu obcí s rozšířenou působností, pak bude příslušný ten, v jehož správním obvodu se nachází většina pozemků). Mezi účastníky řízení patří navrhovatel a pokud jsou pozemky ve spoluvlastnictví, tak všichni spoluvlastníci a další osoby, které mohou být rozhodnutím ve věci přímo dotčeny na svých právech nebo povinnostech, zpravidla jde o držitele a uživatele dotčených honiteb a vlastníky honebních pozemků, které mají být k honitbě přiřčeny (pokud jde o společenstevní honitbu, zájmy vlastníků sdružených v honebním společenstvu reprezentuje honebního společenstvo, nejsou tedy sami účastníky řízení).¹¹⁰

Řízení o uznání honitby je zahájeno dnem, kdy návrh dojde věcně a místně příslušnému správnímu orgánu. Správní orgán prvně přezkoumá, zda návrh splňuje všechny zákonem předepsané náležitosti. Pokud není návrh v souladu se zákonnými požadavky, pak orgán vyzve navrhovatele, ale v předepsané lhůtě odstraní nedostatky. Na tuto dobu je řízení přerušeno. Pokud nejsou nedostatky odstraněny, řízení je zastaveno. V opačném případě orgán pokračuje v řízení. Vyrozumí všechny jemu známé účastníky o zahájení příslušného správního řízení a věnuje se dokazování. Cílem každého správního řízení je vydání rozhodnutí ve věci. Správní orgán může rozhodnutím řízení zastavit podle § 66 SŘ, a to především z důvodu, že ze strany navrhovatele nedošlo k odstranění nedostatků návrhu, dále lze návrh zamítnout (jde o meritorní rozhodnutí ve věci) podle § 51 odst. 3 SŘ, a to pokud byla orgánem zjištěna skutečnost, která neumožňuje návrhu vyhovět, návrhu může být také zcela vyhověno,

¹⁰⁹ Rozsudek NSS ze dne 6. 8. 2015, sp. zn. 10 As 43/2015, body 15-16.

¹¹⁰ HOLÝ, Václav. *Honitba: tvorba a využití*, s. 19-25.

odmítnout lze návrh pouze v případě společenstevní honitby podle § 20 odst. 4 zákona o myslivosti.¹¹¹

9.4 Zánik honitby

Zákon upravuje několik situací, za kterých může honitba zaniknout. Obecně můžeme říci, že k zániku honitby dochází buď z rozhodnutí orgánu státní správy, nebo rozhodnutím držitele. Zánik honitby může být vnímán také jako sankce za neprovedení rozhodnutí o využití honitby. K zániku honitby dojde tehdy, pokud do 60 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí o uznání honitby nezačne být honitba využívána. Zánik honitby dále přivodí zrušení honebního společenstva (§ 25 odst. 1). K zániku ex offio rovněž dochází v případě, že výměra honitby klesne pod zákonem stanovenou minimální hranici. Speciálním důvodem, který lze aplikovat pouze na uznané obory, je zánik obory v důsledku nefunkčního oborního oplocení. O zániku obory rozhoduje též orgán, který byl příslušný k jejímu uznání. Rozhodnutí se vydává ve správním řízení. Rozhodnutí o zrušení honitby lze vydat až po marné výzvě držitele o zjednání nápravy.¹¹²

10. Právo myslivosti a vlastnické právo

Ve starých zákonech o myslivosti se zdůrazňovala odvozenost práva myslivosti od vlastnického práva. Někteří právní teoretici dokonce hovořili o tom, že jde o jedno z dílčích oprávnění k věci v rámci vlastnického práva (ius utendi, fruendi, abutendi, disponendi atd.). Vliv vlastníků na podobu honitby je v dnešní době značně limitován. Změny honitby vyplývající ze změn vlastnického práva k honebním pozemkům lze realizovat nejdříve koncem následujícího roku, kdy bylo o úpravu požádáno.¹¹³ Cílem tohoto zákonného ustanovení je nastolení alespoň částečné právní jistoty pro držitele honitby, aby nedocházelo k častým změnám a nekomplikovalo to výkon samotného práva myslivosti. Vlastnické právo k honebním pozemkům není jediným, a dokonce ani nezbytným předpokladem pro realizaci práva myslivosti. Právo myslivosti může vykonávat buď sám držitel honitby (osoba většinou

¹¹¹ Tamtéž, s. 29- 32.

¹¹² Tamtéž, s. 46-54.

¹¹³ § 31 odst. 4 zákona o myslivosti

odlišná od vlastníka honebního pozemku), nebo pachtýř. Honební pozemek je tedy pouze jakýmsi kvantitativním předpokladem pro teritoriální vymezení honitby.¹¹⁴

Vztahem práva myslivosti s vlastnickým právem se v nálezu Pl. ÚS 34/03 zabýval Ústavní soud. Šlo o návrh skupiny senátorů a skupiny poslanců domáhající se zrušení několika ustanovení zákona o myslivosti. Ústavní soud návrh zamítl a konstatoval, že všechna napadená ustanovení jsou ústavně konformní, neboť vlastnické právo není právem absolutním a jeho výkon nesmí být na újmu práv druhých a zákonem chráněným obecným zájmem. Myslivost je považována za obecně prospěšnou činnost, jejíž předmětem je chov, péče a lov zvěře. Zvěř je ekosystémem, složkou životního prostředí a myslivost je aktivita, jejímž cílem je regulovat množství a druhové složení zvěře v přírodě a udržovat jejich stav mezi tzv. stavem minimálním a stavem normovaným (tedy stavem, který odpovídá kvalitě životního prostředí a úživnosti honitby). Zvěř se zpravidla volně pohybuje po honebních pozemcích bez ohledu na vlastnická práva k nim (s výjimkou zvěře oborní, ta by se měla standardně pohybovat pouze v rámci obory), i proto dnes převládá právní pojetí zvěře jako věci ničí (*res nullius*), neboť pojmát zvěř jako součást pozemku a od něho odvozovat vlastnická tituly neodpovídá realitě.

Myslivost je tedy jedním z mnoha prostředků, jimiž stát realizuje svou ústavní povinnost zakotvenou v čl. 7 Ústavy *stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství*, a proto je právo myslivosti považováno za veřejný zájem, jemuž musí v nezbytné míře ustoupit zájmy individuální, v tomto případě zájmy jednotlivých vlastníků honebních pozemků. Vlastnické právo k honebním pozemkům je výkonem myslivosti pouze omezeno, a to v nezbytné míře a z ospravedlnitelného důvodu zakotveného v čl. 7 Ústavy, proto se pohybujeme v rámci čl. 11 odst. 3 LZPS, kdy se za omezení neposkytuje žádná náhrada.

Navrhovatelé se dožadují zrušení několika ustanovení zákona o myslivosti, která jsou podle jejich názoru v rozporu s ústavně zaručenými právy, zejména právem vlastnickým a svobodou sdružovací. Problém spatřují zejména v pojetí myslivosti jako veřejného zájmu. Poukazují na to, že lov zvěře a přivlastňování si kořisti nemůže být veřejným zájmem a navrhuje podobný přístup k myslivosti jako mají ve Francii, kde myslivost pojmají jako volnočasovou sportovní aktivitu. Ústavní soud s tímto argumentem nesouhlasí a poukazuje na odlišné pojetí a historický vývoj myslivosti u nás a ve Francii a zdůrazňuje, že myslivost je jedním

¹¹⁴ Nález ÚS ze dne 13.12.2006 sp. zn. Pl. ÚS 34/03, zejména bod 62-64.

z prostředků, jakým stát realizuje svou ústavní povinnost pečovat o životní prostředí a chránit přírodní zdroje.¹¹⁵

Ustanovení § 8 zákona o myslivosti obsahuje jakousi generální klauzuli ochrany zvěře, skrze níž je apelováno na uživatele krajiny, aby svým pohybem v přírodě zbytečně neohrožovali zvěř a nepoškozovali její životní prostředí. Toto ustanovení je jakýmsi úvodem do třetí části zákona nazvané jako *Ochrana myslivosti a zlepšování životních podmínek zvěře*.

11. Obora jako druh honitby

Obora je jakýmsi podtypem honitby. Jedním z jejích typových znaků je nutnost dokonalého a trvalého oplocení a požadavek minimální výměry 50 ha. Legální definici nalezneme v zákoně o myslivosti ve výkladovém ustanovení § 2 písm. j). Zákonodárce oboru vymezuje jako *druh honitby s trvalým a dokonalým oplocením, který je určený pro intenzivní chov zvěře*. Oplocení by mělo dle komentářové literatury mít trvalou povahu a být provedeno tak, aby nedocházelo k úniku oborní zvěře.

Zákon stanovuje formální požadavky, které musí pozemky splňovat, aby mohly být orgánem státní správy myslivosti uznány za honitbu. Dle ustanovení § 17 zákona o myslivosti musí jít o souvislé pozemky, to znamená, že pozemky nesmí být odděleny cizími pozemky (účelové komunikace a přírodní útvary nejsou překážkou celistvosti), minimální rozloha by měla dosahovat 500 ha s výjimkou obor, kde dostačuje pouhých 50 ha. Návrh na uznání honitby podává vlastník či přípravný výbor honebního společenstva k orgánu státní správy myslivosti.

Návrh na uznání honitby by měl obsahovat údaj o vlastnictví honebních pozemků (zpravidla dostačuje výpis z katastru nemovitostí, nebo případně nabývací titul v podobě kupní smlouvy), mapový zakres obvodu honitby na přehledové mapě v měřítku 1:2880 nebo podrobnějším, popis hranic honitby s přihlédnutím k požadovaným prvkům její trvalosti, zřetelnosti v terénu, navrhovaný název honitby, identifikace honebních pozemků v obvodu navrhované honitby, sestavený výměr honebních pozemků včetně členění dle druhů kultur a v neposlední řadě návrh plánovaných druhů zvěře. Pokud jde o návrh na uznání obory je nutné navíc ještě přiložit studii o vhodnosti přírodních a jiných podmínek pro intenzivní chov

¹¹⁵ Nález ÚS ze dne 13.12.2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, bod 65.

daného druhu zvěře, projekt chovu a výstavby potřebných zařízení a vyjádření veterinárních orgánů a orgánů na ochranu zvířat proti týrání k navrhovaným podmínkám chovu.¹¹⁶

Orgán státní správy myslivosti není vázán návrhem vlastníka honebních pozemků, ale může rozhodnout i odlišně tak, aby to bylo v souladu se zákonnými požadavky. Splňuje-li však návrh všechny zákonné požadavky vymezené v § 17, je orgán státní správy myslivosti povinen vydat rozhodnutí o uznání honitby. Účastníky řízení o uznání honitby jsou navrhovatel (vlastník nebo přípravný výbor honebního společenstva), držitelé sousedních honiteb a případně vlastníci honebních pozemků, které mají být k honitbě přičleněny.¹¹⁷

S ohledem na účelové určení lesních obor, umožňuje lesní zákon v rámci územního řízení (změna ve využití území) jejich zařazení do kategorie lesů zvláštního určení. U lesů zvláštního určení je kladen větší důraz na jiné než dřevařské funkce lesa. Územní řízení vyžaduje souhlas orgánu státní správy lesů.¹¹⁸

Účelem lesních obor je intenzivní chov zvěře a jde ve své podstatě o jediný případ, kdy lze legálně oplotit les.¹¹⁹ Oplocení lesní obory je dle přílohy č. 1 nového stavebního zákona č. 283/2021 sb. považováno za drobnou stavbu.¹²⁰ Všechny přílohou vymezené drobné stavby lze realizovat svépomocí bez jakéhokoliv povolení a kolaudace. Jinými slovy ke stavbě oborního oplocení se již nevyžaduje získání povolení ve stavebním řízení, ale pouze dostačuje, když stavba bude v souladu s územně plánovací dokumentací.¹²¹ Trvalé a dokonalé oplocení honebních pozemků, je současně nutných předpokladem pro existenci obory. V případě, že je oplocení nefunkční a uživatel obory nezjedná včas nápravu, dochází rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti k jejímu zániku.¹²²

Funkční oborní oplocení je jedním z nezbytných požadavků pro existenci obory. Stavba oborního oplocení byla podle starého stavebního zákona č. 183/2006 Sb. podrobena vydání

¹¹⁶ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. V Praze: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 73-78. (Dále jen jako PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*)

¹¹⁷ Tamtéž, s. 75.

¹¹⁸ § 8 odst. 2 písm. g) zákona o lesích

KRYSTÝN, Vítězslav. *Informace o kategorizaci lesů v PLO. Metodika a pracovní postupy*, 2020, přístupné online: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/VI.%20in.%203770-20-MPO%20Z_002.pdf, citováno dne 02.03.2024.

¹¹⁹ Dle ustanovení § 32 odst. 8 zákona o lesích je zakázáno oplocovat les z důvodů vlastnických nebo za účelem omezení obecného užívání lesa (§ 19 odst. 1); to se netýká lesních školek, oplocení zřízeného k ochraně lesních porostů před zvěří a oplocení obor nebo farmových chovů zvěře.

¹²⁰ Podle přílohy č. 1 k zákonu č. 283/2021 Sb., stavební zákon (odst. 1 písm. a) bod 8) se za drobnou stavbu považuje oplocení lesních školek a obor, pokud jsou bez podezdívky a jejich realizací nedochází k přerušení provozu na pozemní komunikaci nebo k přerušení turisticky značené trasy.

¹²¹ § 73 odst. 2 stavebního zákona

¹²² § 31 odst. 6 písm. e) zákona o myslivosti

územního rozhodnutí příslušným stavebním úřadem. V rámci územního řízení vedeného podle stavebního zákona č. 183/2006 Sb. stavební úřad posuzuje, zda je realizace obory v souladu s územním plánem obce a stavebními předpisy a zda byly vzaty do úvahy všechny dotčené veřejné i soukromé zájmy.¹²³ S ohledem na to, že obora je součástí lesa a les je významným krajinným prvkem, vystupují ve stavebním řízení jako dotčené orgány orgán státní správy lesů a orgán ochrany přírody. Ty se k věci vyjadřují prostřednictvím svých závazných stanovisek.¹²⁴ Prakticky však jde převážně o souhlasná závazná stanoviska, neb od roku 2002, od účinnosti nového zákona o myslivosti, byly vydány jen jednotky negativních závazných stanovisek. Proces povolování stavby oborního oplocení spolu se zapojením dotčených orgánů skrze jejich závazná stanoviska vytváří pomyslný prostor pro nalezení kompromisního řešení ve vztahu ke všem dotčeným subjektům, ať už jde o uživatele obory, veřejnost či ochránce přírody, a jejich zájmům.¹²⁵ Možná by právě stálo za úvahu více se zaměřit v rozhodovací praxi správních orgánů právě na tuto fázi a apelovat na to, aby součástí oborního oplocení byly i vstupní prvky. Avšak s účinností nového stavebního zákona dochází k velké změně, kdy oborní oplocení nebude podléhat povolovacímu řízení a bude moci být postaveno, aniž by jeho podobu někdo posoudil.¹²⁶ Nedomnívám se, že by zařazení v praxi i několik kilometrů dlouhé stavby oborního oplocení mezi drobné stavby, byla cesta tím správním směrem. Tímto krokem poskytujeme sice více volnosti držiteli obory, ale zato tím potenciálně ohrožujeme práva jiných osob.

Nejčastějším typem užitého oborního oplocení je drátěné pletivo s betonovými sloupky. V jedné třetině případů zkoumaných lesních obor to pak je dřevěné oplocení a pouze výjimečně byly užity kamenné či zděné ploty nebo betonové desky. Obory jsou nejčastěji

¹²³ Veřejný ochránce práv. *Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci přístupnosti mysliveckých obor veřejnosti*, sp. zn. 3770/2020/VOP/MPO, přístupné online: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/VI.%20in.%203770-20-MPO%20_002.pdf, citováno dne 02.03. 2024, s. 18.

¹²⁴ Závazné stanovisko je v § 149 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen jako SR) vymezeno jako *úkon učiněný správním orgánem na základě zákona, který není samostatným rozhodnutím ve správním řízení a jehož obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu*. Pro jeho vydání stanovuje správní řád lhůtu zpravidla 30 dnů (výjimečně 60 dnů). V případě nedodržení lhůty připouští stavební zákon č. 283/2021 Sb. v § 178 odst. 3 fikci vydání souhlasného stanoviska. Ne vždy je závazné stanovisko podle SR takto označeno i ve zvláštních zákonech, někdy se můžeme setkat s označeními jako vyjádření či souhlas, materiálně však jde o závazné stanovisko podle § 149 odst. 1 SR.

¹²⁵ Rozhodnutí NSS ze dne 03. 11. 2011, sp. zn. 9 As 49/2011: *Příslušné orgány státní správy lesů, které jsou zde dotčenými orgány ve smyslu § 136 odst. 1 písm. b) správního řádu, mají v závazném stanovisku chránit zájem sledovaný lesním zákonem. Zároveň mají tyto orgány při své činnosti dle § 3 správního řádu povinnost postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jejich úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu, kam patří i požadavek na soulad úkonu se zákonem.*

¹²⁶ Veřejný ochránce práv. *Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci přístupnosti mysliveckých obor veřejnosti*, s. 18-20.

veřejnosti zpřístupněny prostřednictvím hlavních bran (tomu tak je v osmdesáti procentech případů), dále následují branky umístěné v ohrazení, tzv. přelízky v ohrazení, výjimečně pak hlavní brána s obsluhou nebo turnikety.¹²⁷

V roce 2020 veřejný ochránce práv na základě řady podnětů zahájil šetření z vlastní iniciativy ohledně přístupnosti lesních (mysliveckých obor). Šetření probíhalo v letech 2020-2021 a jeho výsledkem je výzkumná zpráva a zpráva o šetření.¹²⁸ Výzkum byl založen převážně na dotazníkovém šetření mezi orgány státní správy a držiteli obor. Cílem bylo získání odpovědí na otázky, nakolik jsou obory v českém prostředí přístupné veřejnosti a případně, jaké důvody vedou jejich uživatele ke zneprístupnění. Některé z výsledků výzkumu jsou více než překvapivé, a sice že pouhá čtvrtina všech obor je přístupná alespoň v některé ze svých částí a alespoň po určitou vymezenou dobu veřejnosti.¹²⁹

V roce 2020 se na našem území nacházelo 203 obor, z toho však pouhých padesát bylo veřejně přístupných. Nejvíce respondentů uvedlo, že spravuje oboru založenou před rokem 1919, před první pozemkovou reformou. Dále následovaly obory založené mezi léty 1962-1992 podle zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti, a celkem sedm obor bylo založeno po roce 2002 podle současného zákona o myslivosti. V období mezi první pozemkovou reformou a rokem 1962 nevznikla žádná z obor dotázaných respondentů. Z výzkumu veřejného ochránce vyplývá, že období, kdy byla obora založena, nemá přímý vliv na její zpřístupnění veřejnosti.

Ve většině případů (60 %) byla nepřístupnost způsobena úplnou absencí prvků v oplocení, které by umožňovaly do obory vstupovat. Alarmujícím faktem je, že ony vstupní prvky nebyly ve většině případů ani součástí stavební dokumentace předložené stavebnímu úřadu za účelem získání územního rozhodnutí pro stavbu oborního oplocení, a to i navzdory tomu, že jedním z kritérií při posuzování je požadavek na zachování průchodnosti krajiny. Dále respondenti menšinově uváděli zamezení vstupu do obor z rozhodnutí uživatele, celoroční zákaz vstupu na základě opatření obecné povahy vydaného příslušným orgánem státní správy

¹²⁷ Veřejný ochránce práv. *Přístupnost obor: výzkum veřejného ochránce práv 2021*, sp. zn. 3779/2020/VOP/MPO, přístupné online: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/V%C3%BDzkumn%C3%A1%20zpr%C3%A1va-17-final.pdf>, citováno dne 02.03.2024, s. 25-26.

¹²⁸ Posláním veřejného ochránce práv je ochrana občanů před nezákonnými zásahy či nečinností správních orgánů. V rámci své činnosti má právo nahlížet do úředních a soudních spisů, žádat o vysvětlení a provádět místní šetření. Pokud shledá pochybení správního orgánu, uloží mu zjednání nápravy. Ochránce je nezávislý a nestranný, z výkonu své funkce odpovědný poslanecké sněmovně, která ho také jmenuje. Každý rok předkládá poslanecké sněmovně zprávu o své činnosti. Jeho činnost je upravena zvláštním zákonem, zákonem č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

¹²⁹ Veřejný ochránce práv. *Přístupnost obor: výzkum veřejného ochránce práv 2021*.

myslivosti, jako další úvod byl uveden důvod historický (obora nikdy nebyla veřejnosti přístupná), někteří dotázaní ani nevěděli, proč je obora veřejnosti znepřístupněna.¹³⁰

Vzhledem k tomu, že veřejné užívání lesa a krajiny není doktrínou považováno za subjektivní právo, nelze se ho domáhat skrze právní nástroje ochrany, které by stěžovatelům zajišťovala jakákoliv procesní práva.¹³¹ Nemáme-li k dispozici kvalifikovaný nástroj ochrany, nezbývá nám nic jiného než podání podnětu podle § 42 SŘ k příslušnému orgánu státní správy. Podnět je do určité míry neformální oznámení, které je oprávněn podat kdokoliv. Správní orgán je povinen podnět přijmout, ale to, zda bude správní řízení zahájeno či nikoliv zůstává jen na jeho uvážení. O tom jak správní orgán s podnětem naložil je podatel podnětu zpravidla vyrozuměn ve lhůtě 30 dnů.¹³²

Z šetření, které provedl veřejný ochránce práv však vyplývá, že uživatelé podávají podněty jen ojediněle. Důvodů, proč tomu tak je, může být hned několik. Nejsou si vědomi tohoto svého práva, nejsou ochotni investovat čas a úsilí do řešení příslušné záležitosti, nepřístupnost obor není něčím, co by společnost trápilo nebo to může být způsobeno nedůvěrou v rozhodování veřejné správy. Anebo snad oplocené nepřístupné myslivecké obory nejsou překážkou volného pohybu krajinou? Spousta otázek, ale málo odpovědí. V letech 2002-2020 byl podnět podán pouze u 6 % dotázaných orgánů státní správy myslivosti. Ve většině případů se obsah podnětu týkal toho, že uživatel obory odstranil prvky pro vstup do obory, anebo že návštěvníci obory byli uživatelem vykazováni a jeden stěžovatel nesouhlasil s monitorováním obory kamerami a fotopastmi.¹³³

11.1 Analýza přístupnosti obor

Agenda zákona o myslivosti a zákona o lesích je ve velké míře svěřena do kompetence obcí s rozšířenou působností, které tuto svou působnost vykonávají v přenesené působnosti. Více než polovina obcí s rozšířenou působností má ve svém správním obvodu lesní (mysliveckou) oboru. Největší množství obor se nachází ve Středočeském, Jihočeském a Jihomoravském kraji.¹³⁴

¹³⁰ Tamtéž, s. 22-25.

¹³¹ MÁCHA, Aleš. *Veřejné užívání jako subjektivní právo*. Správní právo. 2015, přístupné online: <https://www.mvcr.cz/soubor/spravni-pravo-4-5-2015w-macha-pdf.aspx>, citováno dne 02.03.2024.

¹³² JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád. Komentář. 7. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2023, s. 316 – 323*. Přístupné online: [§ 42: Přijímání podnětů k zahájení řízení. Správní řád - Beck-online \(cuni.cz\)](#)

¹³³ Veřejný ochránce práv. *Přístupnost obor: výzkum veřejného ochránce práv 2021*, s. 29-31.

¹³⁴ Tamtéž, s. 18-21.

Srov. §§ 57, 60 zákona č. 449/2001 Sb.

Veřejný ochránce práv ve svém rozsáhlém výzkumu došel ke zjištění, že pouhých 25 % mysliveckých obor je přístupných alespoň do určité míry veřejnosti, zbylých 75 % je zcela znepřístupněno. Tento fakt byl více než překvapivý a je jedním z příkladů nesouladu právní praxe a teorie. Jako důvod pro nepřístupnost obor byla nejčastěji uváděna absence prvků umožňujících vstup do obory, v pěti případech byl zaveden celoroční zákaz vstupu na základě opatření obecné povahy, ve čtyřech případech pak orgán státní správy myslivosti zákaz vstupu odůvodňoval tím, že tak rozhodl vlastník obory a ve třech případech pak byla obora veřejnosti uzavřena od nepaměti. Nutno podotknout, že právní povědomí některých státních orgánů ohledně jim svěřené agendy je bezesporu tristní.¹³⁵

To že je čtvrtina obor přístupná neznámá, že jsou přístupné v neomezeném rozsahu po celý rok. Pouze 35 % zpřístupněných obor lze užívat v jakoukoliv dobu na celé jejich rozloze. Zbytek zpřístupněných obor je možno užívat buď ve vymezenou dobu na vymezených místech, nebo ve vymezenou dobu na celém území či pouze na vymezených místech v jakoukoliv roční dobu. Přiměřená omezení a případné zákazy vstupu do obory je možno ukládat na základě ustanovení § 9 odst. 3 zákona o myslivosti. Omezení je vydáváno ve formě opatření obecné povahy, neb jde o správní akt konkrétní povahy adresovaný neurčitému okruhu adresátů. Jde tedy o určitou kombinaci rozhodnutí a právního předpisu (konkrétně-abstraktní akt).

Orgány státní správy lesů a myslivosti obcí s rozšířenou působností si většinou myslí, že ohrazováním obor nedochází k zásahu do práva na volný průchod krajinou či práva na volný vstup do lesa. Polovina krajských úřadů má však zato, že ohrazováním obor dochází k omezování volného pohybu krajinou. Orgány státní správy myslivosti argumentovaly převážně ve prospěch veřejnosti nepřístupných lesních obor, a to z toho důvodu, že návštěvníci svým pohybem v oboře ruší zvěř a navíc není možné zajistit bezpečnost návštěvníků.¹³⁶ Na rozdíl od orgánů státní správy lesů a myslivosti se orgán ochrany přírody

¹³⁵ Veřejný ochránce práv. *Přístupnost obor: výzkum veřejného ochránce práv 2021*, s. 23-25.

¹³⁶ Odpovědnost v rámci užívacích vztahů ve vztahu k lesu prodělala zajímavý vývoj. Do roku 2019 bylo v § 19 lesního zákona uvedeno, že uživatel vstupuje do lesa na vlastní nebezpečí. Až do rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2013 obecně nebyla z ustanovení lesního zákona dovozována jakákoliv občanskoprávní odpovědnost za škodu způsobenou uživateli. To se však změnilo rozhodnutím NS ze dne 28. 02. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3154/2011, kterým došlo k přiznání finančního odškodnění pozůstalým po dívce usmrčené padající větví na cyklostezce. Na toto rozhodnutí měl zásadní vliv fakt, že k usmrcení došlo na turisticky vytížené cyklostezce. Vlastník lesa tak mohl důvodně předpokládat větší výskyt osob a měl tak zajistit bezpečí v okolí stezky. Povinnost zajistit bezpečí lze dovodit z obecné prevenční povinnosti zakotvené v § 2900 OZ. Dalším rozhodujícím faktorem byl fakt, že vlastníkem lesa byla právnická osoba Lesy ČR, tedy profesionál v oblasti lesního hospodářství, na něhož lze klást vzhledem k jeho postavení zvýšené požadavky. Toto poněkud překvapivé rozhodnutí vedlo k nutnosti novelizace ustanovení § 19 lesního zákona. Do ustanovení byl vložen

domnívají, že oplocování obor není vhodné především kvůli narušení územních systémů ekologické stability¹³⁷ a může docházet k vytváření překážek při migraci větší zvěře. Regionální pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny se v nadpoloviční většině domnívají, že obory vytváří překážku při pohybu v krajině. Uživatelé nesouhlasí s pohybem osob v oboře zejména proto, že návštěvníci plaší a pronásledují zvěř a znečišťují prostředí obory.¹³⁸

Jediným legálním nástrojem, jak znepřístupnit oboru veřejnosti, je požádat orgán státní správy myslivosti o vydání opatření obecné povahy podle § 9 odst. 3 zákona o myslivosti. Na rozdíl od omezení vstupu do lesa není toto opatření limitováno dobou své účinnosti.¹³⁹ Možná právě vzhledem ke specifickým podmínkám panujícím v mysliveckých oborách byla délka účinnosti zákonodárcem ponechána na uvážení příslušného státního orgánu. Bohužel však praxe posledních let ukazuje, jak toto oprávnění bylo mnohdy svévolně zneužíváno k zamezení přístupu veřejnosti do krajiny. Účelem daného ustanovení určitě není uzavření obory na dobu neurčitou, ale poskytnutí relativní svobody při ochraně zájmů souvisejících s právem myslivosti. K tomuto názoru se vedle veřejného ochránce práv kloní i soudní judikatura. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 1. 2022, sp. zn. 5 As 412/2020¹⁴⁰ je uzavření honitby na dobu neurčitou vyloučeno s poukazem na to, že pokud by se tato možnost připustila, došlo by k úplnému potlačení práva na volný průchod krajinou dle ustanovení § 63 zákona o ochraně přírody a krajiny a možnosti veřejného užívání lesa zaručeného § 19 zákona o lesích. Obdobně se k věci vyjádřil i Ústavní soud ve svém usnesení zamítajícím ústavní stížnost proti předchozím rozhodnutím správních soudů ve věci výkladu ustanovení § 9 odst. 3 zákona o myslivosti. Ústavní soud se kloní k již dříve judikovanému názoru, že *zákon o myslivosti neopravňuje orgán státní správy myslivosti bez dalšího naříditi*

druhý odstavec, který výslovně vyloučil odpovědnost vlastníka za škodu, nezpůsobil-li ji úmyslně, a zdůraznil povinnost uživatele pohybovat se v lesním prostředí s co největší opatrností. (ADAMOVÁ, Hana. *Obecné užívání lesa a odpovědnost vlastníka lesa z pohledu rozhodovací praxe NS a úpravy v novém občanském kodexu*. Časopis pro právní vědu a praxi, 2013, roč. 21, č. 4, s. 484-487)

Adamová upozorňuje na příliš extenzivní výklad prevenční povinnosti ústavním soudem. Hana Adamová nabízí řešení skrze kritérium zřejmosti rizika s přihlédnutím k lokalizaci potenciálního zdroje nebezpečí a reálné splnitelnosti prevenční povinnosti. Zároveň uvádí, že má být přihlíženo k tomu, nakolik bylo dané riziko zřejmé uživateli lesa při vstupu do něj.

¹³⁷ Územní systémy ekologické stability jsou definovány v zákoně č. 114/1992 Sb., zákon o ochraně přírody a krajiny jako *vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability (§ 3 odst. 1 písm.a))*

¹³⁸ Veřejný ochránce práv. *Přístupnost obor: výzkum veřejného ochránce práv 2021*, s. 34-58.

¹³⁹ Podle § 19 odst. 4 lesního zákona lze omezit vstup do lesa z důvodu jeho ochrany nebo ochrany zdraví a bezpečnosti osob nejvýše na 3 měsíce.

¹⁴⁰ Rozsudek se týká známé mediální kauzy ohledně uzavření obory Jelenice na dobu neurčitou. Jde vlastně o první komplexní judikát, který se k problematice veřejného užívání lesních obor vyjadřuje.

*zákaz vstupu do honitby, nýbrž lze tak činit pouze na žádost uživatele honitby v odůvodněných (a současně časově vymezených) případech... Zákon o myslivosti neumožňuje plošné uzavření obory na dobu neurčitou...*¹⁴¹

Z ustanovení § 9 odst. 3 zákona o myslivosti lze dále dovodit, že na vydání opatření neexistuje právní nárok a zůstává tak na zvážení příslušného orgánu, zda takové opatření bude vůbec vydáno a pokud ano, v jakém rozsahu. Povinností správního orgánu je však opatření řádně odůvodnit a vypořádat se se všemi námitkami a připomínkami. Předmětné ustanovení obsahuje i určitý výčet důvodů, za jakých může být veřejnost z obecného užívání obory vyloučena, jedná se o *hnízdění, kladení a odchov mláďat nebo provádění lovů*. Výčet lze s jistotou považovat za demonstrativní a má být spíše náповědou pro držitele honiteb, za jakých okolností má smysl o omezení vstupu do obory žádat.¹⁴² Mezi ne tak přísná omezení veřejného užívání lesních obor patří zákaz či omezení provozování určitých činností v rámci celé honitby nebo její části. Ustanovení výslovně zmiňuje jízdu koňmi a tažnými psy a omezení jiných sportovních nebo zájmových činností. Porušení zákazu uloženého dle § 9 odst. 3 je přestupkem dle § 63 odst. 1 písm. a), k jehož projednávání je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností¹⁴³. Sankcí za porušení je pokuta až do výše 10 000 Kč.

Obecně lze uzavřít, že veškerá tato opatření by měla být vydávána s ohledem na další veřejné zájmy a jiné zájmy třetích osob. Vedle zájmů vlastnických a práva myslivosti nelze přehlédnout právo veřejnosti vstupovat do krajiny a volně se v ní pohybovat. Veřejný ochránce ve svých výzkumných závěrech apeluje na státní orgány a na uživatele obory, aby případná uzavření obory byla co nejméně restriktivní a odpovídala reálným potřebám mysliveckého hospodaření. Mezi rozhodující kritéria pro stanovení rozsahu omezení patří zejména přírodní podmínky obory (velikost, charakter území), druh a množství chované zvěře a další aspekty v území.¹⁴⁴ V porovnání se zákonem o myslivosti č. 23/1962 Sb. zvolil zákonodárce v současném zákonu o myslivosti poněkud přísnější podobu omezení, která může vést až k úplnému zamezení vstupu uživatelů do obor. Právní úprava z roku 1962 v § 22 odst. 2 obsahovala pouze možnost omezení vstupu, nikoliv úplný zákaz. Možnost vstup do obory zcela zakázat byla později dovozena judikaturou správních soudů. Za účinnosti zákona

¹⁴¹ Usnesení ÚS ze dne 10. 5. 2022, sp. zn. III.ÚS 671/22, bod 10.

¹⁴² PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*, s. 38-39.

¹⁴³ Dle § 57 odst. 4 zákona o myslivosti je na území obcí orgánem státní správy myslivosti obecní úřad obce s rozšířenou působností. § 60 vymezuje působnost obcí jako působnost zbytkovou, tedy jako vše, co nenáleží do agendy ministerstva zemědělství (§ 58) nebo kraje (§ 59).

¹⁴⁴ Veřejný ochránce práv. *Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci přístupnosti mysliveckých obor veřejnosti*.

o myslivosti z roku 1962 se opatření omezující vstup do obor realizovala vydáním obecně závazné vyhlášky dle zákona o obcích.¹⁴⁵

Vzhledem k tomu, že většina obor je veřejnosti nepřístupná, působí poněkud překvapivě fakt, že opatření obecné povahy bylo mezi léty 2010-2020 vydáno pouze v 10 % případů. Z toho vyplývá, že většina omezení nebyla realizována v souladu s právem a evidentně tak učinil sám uživatel obory bez ohledu na existující veřejnoprávní regulaci chránící další veřejné zájmy.¹⁴⁶

Zhruba 9 % obor je monitorováno kamerovým systémem či fotopastmi. Nejčastěji jsou kamery umístěny přímo v oboře, ve více než třetině obor se nachází u vstupní brány a pouze ojediněle jsou kamery podél oborního oplocení. Pokud kamery zachycují osoby takovým způsobem, že jsou rozpoznatelné, podléhá provozování takového systému úpravě v nařízení GDPR. Klíčovou povinností provozovatele je informovat osoby, že prostor je monitorován fotopastí nebo kamerovým systémem se záznamem. Osoby mají k dispozici ochranný prostředek v podobě stížnosti, kterou mohou podat u dozorového orgánu – u Úřadu pro ochranu osobních údajů.¹⁴⁷

Zvláště pak uživatelé honiteb sdílí názor, že zákaz vstupu do obory vyplývá z § 20 odst. 1 písm. h) lesního zákona, který říká, že *v lesích je zakázáno vstupovat do míst oplocených a označených zákazem vstupu*, a to na základě pouhého faktu, že je obora oplocena. Podle výkladů v komentářové literatuře však toto ustanovení nelze na veřejné užívání lesních obor aplikovat, neboť se vztahuje pouze na les jako takový a na výkon činností s lesem souvisejících (např. ochrana sazenic před zvěří oplocenkou, provádění těžby...)¹⁴⁸

12. Procesní postup pro omezení přístupu lesních obor: Opatření obecné povahy

Opatření obecné povahy je naukou označováno jako smíšený právní akt nebo také jako konkrétně-abstraktní akt. Do českého právního řádu byl vnesen až roku 2006 novelou správního řádu. Po přijetí smíšeného právního aktu již několik let volala správní praxe, neboť bylo třeba mít k dispozici nějaký vhodný nástroj pro regulaci právních vztahů na podzákoně úrovni vůči neurčitému okruhu adresátů.¹⁴⁹ Zákodárce se ve správním řádu rozhodl pro

¹⁴⁵ ČECHURA, Vladimír; VESELÝ, Zdeněk a NOVÁK, Rudolf. *Myslivost a právo*. V Praze: Orac, 2000, s. 104. Dostupné online: [Myslivost a právo | Národní digitální knihovna | Digitální knihovna Kramerius \(ndk.cz\)](#).

¹⁴⁶ Veřejný ochránce práv. *Přístupnost obor: výzkum veřejného ochránce práv 2021*, s. 28-31.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 15-17, 26-27, 58.

¹⁴⁸ DROBNÍK, Jaroslav. *Lesní zákon. Komentář*, s. 70-71.

¹⁴⁹ Nález ÚS ze dne 19.11. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 14/07, bod 26.

negativní vymezení opatření obecné povahy, a sice jako aktu, který stojí na pomezí mezi rozhodnutím a právním předpisem.¹⁵⁰ Ve skutečnosti ale nepostačuje, aby šlo o libovolnou kombinaci těchto dvou právních forem, ale vyžaduje se, aby byl určitou jejich kombinací (tzv. konkrétně abstraktní akt regulující konkrétní záležitosti vůči neurčitému okruhu adresátů veřejné správy). Současná právní praxe nepožaduje, aby zvláštní zákon explicitně uváděl, že má být vydáno opatření obecné povahy, ale postačuje, když jsou naplněny jeho materiální znaky.¹⁵¹

Ony materiální požadavky na opatření obecné povahy byly vymezeny v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 09. 2005, sp. zn. 1 Ao1/2005. Prostřednictvím opatření mají být konkretizovány práva a povinnosti uložené zákonem a mají směřovat vůči neurčitému okruhu adresátů veřejné správy. Důležité je, aby zákon nevyklučoval aplikaci 6. části správního řádu a současně, aby nebylo stanoveno užití jiné právní formy. Ustanovení § 9 odst. 3 zákona o myslivosti nestanovuje konkrétní právní formu pro ukládání zákazů a omezení. Zákon byl totiž přijat dříve, než byl institut opatření obecné povahy vtělen do správního řádu a do dnešních dnů nebylo ustanovení novelizováno. Správní praxe však netrvá na splnění formálního požadavku uvedení právní formy ve zvláštním zákonu, ale vystačí si pouze se splněním materiálních kritérií.¹⁵²

Obecnou úpravu vydávání opatření nalezneme v šesté části správního řádu. Vzhledem k subsidiární povaze správního řádu ve vztahu k zvláštním zákonům, se právní úprava v šesté části použije jen, pokud zvláštní zákon proces neupraví odchylně. Řízení o zahájení vydání opatření je podle zákona o myslivosti vždy zahájeno pouze na návrh uživatele honitby, zatímco omezení vstupu do lesa lze zahájit i ex officio.¹⁵³ Správní orgán není vázán rozsahem

¹⁵⁰ § 171 SŘ

¹⁵¹ HEJČ, David; BAHÝLOVÁ, Lenka. *Opatření obecné povahy v teorii a praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 57-59. (Dále jen jako HEJČ, David; BAHÝLOVÁ, Lenka. *Opatření obecné povahy v teorii a praxi*)

¹⁵² Z počátku se judikatura Nejvyššího správního soudu přikláněla spíše k materiálnímu pojetí. Rozšířený senát se však následným usnesením navrátil k formálnímu pojetí. To však bylo záhy zrušeno nálezem ÚS ze dne 19. 11. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 14/07. Ústavní soud ve svém nálezu judikoval, že postačuje, aby OOP splňovalo pouze materiální znaky, jakými je konkrétnost předmětu a obecnost adresátů.

Soudní praxe meze materiálního pojetí ve svých soudních rozhodnutích postupně upřesňuje a dochází k určitému dualismu podle toho, zda se na opatření obecné povahy (dále jen jako OOP) vztahuje část šestá SŘ nebo se úprava řídí zvláštním zákonem. Je nutné mít na paměti, že SŘ se použije pouze subsidiárně, to znamená do takové míry, dokud zvláštní zákon nestanoví něco jiného, a v těchto případech stanovil. I přesto, že se na taková OOP nevztahuje část šestá SŘ, jsou tyto akty soudně přezkoumatelné podle soudního řádu správního (dále jen jako SŘS). Pro účely soudního přezkumu se vzhledem k absenci zákonné definice v SŘS užívá SŘ (Usnesení NSS ze dne 6. 8. 2010, sp. zn. 2 Ao 3/2010; usnesení NSS ze dne 25. 2. 2011, sp. zn. 5 Ao 1/2011)

¹⁵³ Původně v případě naléhavé situace mohl být vstup do lesa omezen na základě nařízení vydaného příslušnou obcí s rozšířenou působností. Dnes lesní zákon umožňuje, aby bylo OOP účinné dnem, kdy by bylo vydání a oznámeno. Proti OOP mohou osoby, které jsou OOP přímo dotčeny na svých právech, mohou do 5 pracovních

žádosti a opatření může vydat i v jiném rozsahu, jaký požaduje žadatel. Žadatel nemá právní nárok na vydání opatření, ale má právní nárok na to, aby byla jeho žádost projednána a její důvody řádně uváženy. Řízení je zahájeno zveřejněním vyhlášky na úřední desce orgánu, který o žádosti rozhoduje.¹⁵⁴

Ještě před tím, než je návrh opatření zveřejněn, aby mohl být projednán s dotčenou veřejností, musí být dle § 172 odst. 1 SŘ nejprve projednán s dotčenými správními orgány podle § 136 SŘ. Dotčenými orgány jsou nejen orgány, které jsou takto označeny zvláštním zákonem, ale také územní samosprávné celky, pokud se věc týká práva územního samosprávného celku na samosprávu. Po projednání s dotčenými orgány, jsou s návrhem seznámeny i dotčené osoby, a sice tak, že vlastní návrh je zveřejněn formou veřejné vyhlášky na úřední desce a na úředních deskách obecních úřadů v obcích, jejichž správních obvodech se má opatření týkat.¹⁵⁵

Návrh opatření má být podle § 172 odst. 1 SŘ na úřední desce zveřejněn nejméně 15 dní s tím, že návrh opatření se dle § 25 odst. 2 SŘ považuje za zveřejněný 15. dnem po zveřejnění. Dotčené osoby po seznámení s návrhem mohou uplatnit svá práva prostřednictvím námitek a připomínek. Připomínky může podat každý, jehož práva mohou být opatřením přímo dotčena. Naproti tomu námítka mohou podat pouze vlastníci nemovitostí a dále osoby, o nichž to určí příslušný správní orgán a u nichž dochází opatřením k přímému dotčení na jejich právech. Námítka musí být podány do 30 dnů od zveřejnění návrhu OOP. O každé včas uplatněné námítce musí správní orgán rozhodnout, nejen se s ní vypořádat. Rozhodnutí o námítkách je pak součástí odůvodnění opatření, rozhoduje se o každé námítce zvlášť. Po projednání s dotčenými orgány a dotčenými osobami může dojít k vydání opatření. Může být vydáno pouze takové opatření, které bylo řádně projednáno.¹⁵⁶

dnů od jeho zveřejnění podat námítka. Námítka musí být řádně odůvodněna a podána v písemné formě. Příslušné OOP musí být zveřejněno formou veřejné vyhlášky minimálně 10 dní před konáním veřejného projednání, a to na úřední desce daného orgánu státní správy lesů a na úředních deskách obecních úřadů v obcích, jejichž správních obvodech se OOP dotýká. Dále se subsidiárně užije SŘ – o námítkách musí být rozhodnuto ve správním řízení formou rozhodnutí s odůvodněním, které se pak navíc stává součástí odůvodnění k OOP. Proti rozhodnutí lze podat žalobu proti rozhodnutí podle SŘS. Oproti tomu připomínky jsou méně kvalifikovanou formou procesní obrany proti OOP. Správní orgán je sice musí vypořádat, ale nikoliv již ve správním řízení, proto jakákoliv další obrana nepřichází v úvahu. (HEJČ, David. *Opatření obecné povahy a lesní zákon*, s. 390-393)

¹⁵⁴ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*, s. 38-39.

¹⁵⁵ HEJČ, David; BAHÝLOVÁ, Lenka. *Opatření obecné povahy v teorii a praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 81-83. Srov. HEJČ, David. *Opatření obecné povahy a lesní zákon*. Správní právo. 2012, roč. 45, č. 7, s. 385-398. Přístupné online: [Opatření obecné povahy a lesní zákon - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#).

¹⁵⁶ KOPECKÝ, Martin; STAŠA, Josef; BALOUNOVÁ, Jana; MALAST, Jan; POUPEROVÁ, Olga; KOPECKÝ, Petr; ADAMUSOVÁ, Zuzana. *Správní řád: Komentář*. Dostupné online: [500/2004 Sb. - Správní řád: Komentář | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s.](#)

Pokud správní orgán dospěl k závěru, že řízení zahájené na žádost o vydání opatření, nemá být vydáno, pak je nutné, aby správní orgán vydal zamítavé meritorní rozhodnutí ve věci samé, jehož adresátem bude žadatel. Zamítavé rozhodnutí musí obsahovat odůvodnění obdobné tomu, jaké by bylo v opatření.

Správní řád neobsahuje pro svou obecnou právní úpravu postup při schvalování návrhu opatření. Ten je obsahem zvláštních právních úprav, a to jak pro monokratické, tak i kolegiální správní orgány. Lesní zákon předpokládá, že návrh opatření obecné povahy bude projednáván veřejně. Po konání veřejného projednání a na základě podaných námitek a případných připomínek může orgán státní správy lesů přistoupit k vlastnímu vydání opatření. Opatření se skládá z části výrokové, ve které vyloučí nebo omezí vstup do lesů v území (území i způsob omezení musí být jednoznačně vymezeny), a části obsahující odůvodnění. Na odůvodnění opatření je kladen veliký důraz. Požaduje se, aby byly označeny a vysvětleny všechny důvody, pro které je nutné omezit přístup do lesa. Součástí odůvodnění je i vypořádání připomínek a rozhodnutí o podaných námitkách, která obsahují vlastní odůvodnění. Aby bylo opatření účinné, musí být řádně oznámeno, a to včetně svého odůvodnění, které je jeho součástí.¹⁵⁷

Opatření obecné povahy omezující vstup do lesa lze vydat ve zkráceném řízení podle § 173 odst. 1 věty čtvrté SŘ. Zkrácené řízení spočívá v tom, že nedochází k uveřejnění návrhu, ale rovnou samotného výsledného opatření, které nabývá účinnosti dnem vyvěšení. Podmínkou pro zrychlený postup vydání je existence naléhavého veřejného zájmu, který musí vydávající orgán osvědčit v odůvodnění rozhodnutí. Jedná se zejména o situace, kdy hrozí bezprostřední ohrožení lesa nebo zdraví a bezpečnosti osob. Obrana proti rozhodnutí je možná podáním námitek a připomínek ve lhůtě 5 pracovních dnů od zveřejnění opatření. O námitkách je správní orgán povinen rozhodnout ve formě rozhodnutí, proti němuž je možná obrana ve správním soudnictví nebo podání podnětu na zahájení přezkumného řízení (to, zda bude řízení zahájeno záleží na uvážení správního orgánu).¹⁵⁸ Opatření spolu s odůvodněním se vyvěsí formou veřejné vyhlášky na dobu (minimálně) 15 dnů na úřední desce správního orgánu a účinnosti nabývá 15. dnem po dni vyvěšení.

Zákon o myslivosti proces vydávání opatření pro účely omezení vstupu do obory podle § 9 odst. 3 blíže nespecifikuje. Akt, kterým dochází k omezení vstupu, je na několika místech v zákoně dokonce označen jako rozhodnutí. O rozhodnutí v materiálním smyslu se však

¹⁵⁷ FLORA, Martin. *Lesní zákon. Komentář*, s. 196-200.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 198-199.

nejedná, neb se nerozhoduje o právech a povinnostech konkrétně určených osob. Správní soudy dovodily, že o omezení či zákazu vstupu do obor se má rozhodovat prostřednictvím opatření obecné povahy (např. rozsudek NSS ze dne 22. 7. 2016, sp. zn. 2 As 78/2016). Důvod, proč zákon o myslivosti správně nevymezuje formu aktu, je prostý, zákon o myslivosti byl přijat v roce 2002, v době kdy byl v platnosti ještě starý správní řád z roku 1967, který opatření obecné povahy vůbec neznal.¹⁵⁹

Proti opatření nelze podat řádné opravné prostředky. V rámci procesu vydávání opatření může veřejnost podávat připomínky a dotčená veřejnost má k dispozici kvalifikovanější formu obrany – námitky. Rozdíl mezi připomínkou a námitkou spočívá v tom, že námitkou se musí správní orgán vypořádat ve formě rozhodnutí. Proti rozhodnutí se pak lze bránit v rámci správního soudnictví žalobou proti správnímu rozhodnutí.

K podání návrhu na zrušení opatření je oprávněn každý, kdo byl zkrácen na svých právech vydáním předmětného opatření. Návrh se podává k místně příslušnému krajskému soudu ve lhůtě do jednoho roku od nabytí účinnosti opatření. Proti rozhodnutí krajského soudu lze dále podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu.

Soudní praxe vytvořila algoritmus přezkumu pro posuzování zákonnosti opatření. Poprvé byl představen v rozsudku Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 1 Ao 1/2005. V prvním kroku soud posuzuje, zda byla dána orgánu, který vydal opatření, pravomoc. Pokud ano, soud přistupuje k druhému kroku, jehož cílem je ověření působnosti orgánu (příslušnost věcná, místní a časová). Dále se zkoumá naplnění procesních a hmotněprávních pravidel pro vydání opatření. Posledním pátým krokem přezkumu je posouzení proporcionality opatření ve vztahu k jiným veřejným zájmům a právům třetích osob (kritérium vhodnosti, potřeby a kritérium minimalizace zásahu a v neposlední řadě kritérium proporcionality v užším slova smyslu).

Soud je od novely soudního řádu správního č. 303/2011 Sb. vázán rozsahem a právními důvody návrhu.

Lesní zákon stanovuje určité odchylky od obecné úpravy ve správním řádu. Aktivní legitimaci k podání námitek přiznává všem osobám „jejichž oprávněné zájmy mohou být opatřením obecné povahy přímo dotčeny“, což je vymezení významně širší, než jaké používá § 172

¹⁵⁹ Rozhodnutí NSS ze dne 7. 1. 2022, sp. zn. 5 As 412/2020, bod 47

odst. 5 SŘ¹⁶⁰. Další odlišností je zkrácení lhůty pro podání odůvodněných námitek ze 30 na pouhých 5 pracovních dnů od zveřejnění návrhu na úřední desce orgánu státní správy lesů. Námitky musejí být písemné a musejí být odůvodněny. Zatímco lesní zákon obsahuje zvláštní procesněprávní úpravu vydávání opatření obecné povahy, zákon o myslivosti právní formu opatření, kterým lze omezit či zakázat vstup do obory, vůbec nspecifikuje. Proces vydávání opatření obecné povahy podle § 9 odst. 3 zákona o myslivosti se bude s ohledem na subsidiaritu správního řádu řídit ustanoveními §§ 171-174 SŘ.

¹⁶⁰ § 172 odst. 5 SŘ říká, že námitky mohou být podány pouze vlastníky dotčených nemovitostí a případně dalšími osobami jejichž práva, povinnosti nebo zájmy související s výkonem vlastnického práva mohou být opatřením obecné povahy přímo dotčeny.

Závěr

Problematika veřejného užívání lesních obor je zajímavá zejména s ohledem na svou aktuálnost. V posledních několika letech jsou velice četné stížnosti uživatelů na to, že jim přístup do lesních obor byl odepřen, mnohdy i na dobu neurčitou. Některé podněty poukazující na zamezení veřejného užívání lesa zaměřily až k veřejnému ochránci práv Stanislavu Křečkovi, který na jejich podkladě v roce 2021 provedl na téma přístupnosti obor rozsáhlý výzkum. Výsledek výzkumu jen potvrdil důvodnost obav části společnosti, že dochází k protiprávnímu zamezování vstupu do mysliveckých obor.

Ač právní úprava je v této oblasti celkem jednoznačná, v praxi docházelo k četným pochybením, kdy orgány státní správy myslivosti vydávaly opatření obecné povahy zamezující vstup na dobu neurčitou. Analyzujeme-li některá náhodná opatření zjistíme, že docházelo i k procesním pochybením při jejich vydání. Důležitým rozhodnutím v této oblasti je nepochybně nedávný rozsudek NSS ze dne 7. 1. 2022, sp. zn. 5 As 412/2020, kterým došlo k zamítnutí kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 11. 2020, sp. zn. 76 A 4/2020, který zrušil opatření obecné povahy zakazující vstup do obory Jelenice na dobu neurčitou.

Obora je druhem honitby a je nedílnou součástí lesního společenství. Právní režim lesních obor spadá pod zákon o myslivosti a jeho prováděcí předpisy, avšak nelze opomenout významné souvislosti i s jinými právními předpisy. Jmenujme například ustanovení § 63 zákona o ochraně přírody a krajiny umožňující volný pohyb krajinou po určitých pozemcích¹⁶¹, veřejné užívání lesa založené ustanovením § 19 odst. 1 zákona o lesích.

Veřejné užívání lze považovat za omezení vlastnického práva. V případě lesních obor je přítomen nejen zájem uživatelů a vlastníků předmětných pozemků, ale ještě nám k tomu přistupuje zájem držitelů obor na realizaci práva myslivosti. Právo myslivosti je tradičně považováno za činnost, která je konána ve veřejném zájmu, v zájmu ochrany životního prostředí a mnohé jiné zájmy mohou být v jeho prospěch omezeny.

Některá zjištění, ke kterým jsem v průběhu psaní práce došla, na mě zanechala přinejmenším poněkud rozporuplný dojem. Správní praxe v posledních několika letech směřuje k posílení

¹⁶¹ Veřejnému užívání krajiny podléhají pouze takové pozemky, které jsou ve vlastnictví státu a právnických osob. Osoby fyzické jsou z tohoto omezení vyloučeny. Toto ustanovení můžeme považovat za určitou relikvii z počátku 90. let, kdy vznikl zákon o ochraně přírody a krajiny a s ohledem na probíhající restituční se kladl velký důraz na ochranu soukromého vlastnictví. Dnes však na toto řešení hledíme jako na nesystémové a diskriminační.

postavení vlastníků lesů a držitelů obor. Dokladem tohoto našeho tvrzení nám může být návrh novely zákona o myslivosti, který mimo jiné podmiňuje sběr klestí souhlasem vlastníka, nebo navrhuje písemnou formu pro udělení výjimky ze zakázaných činností v lese. Podobnou tendenci jsme mohli pozorovat i v návrhu novely zákona o myslivosti, který předložila na podzim roku 2023 pracovní skupina ministerstva zemědělství. Pracovní skupina se marně snažila prosadit, aby o zpřístupnění obory rozhodoval její držitel, a to prostřednictvím návštěvního řádu stanovujícího dobu, ve které by byla obora volně přístupná veřejnosti. Limit vlastníkovy vůle by představovala vyhláška ministerstva zemědělství stanovující dobu, kdy musí být obora bez omezení přístupná. Tato podoba se však do poslanecké sněmovny nedostala a § 9 zákona o myslivosti upravující procesní postup při omezení přístupnosti obory zůstal nedotčen.

Domnívám se, že tato navrhovaná právní úprava by představovala relativně funkční mechanismus způsobilý k hájení jak zájmů držitelů obory, tak zájmů veřejnosti. Problematika je velice obtížná v tom ohledu, že zde dochází ke střetu tří zájmů, které mají své zakotvení na ústavněprávní úrovni. Právo vlastnické, právo na volný pohyb a právo na příznivé životní prostředí v tomto případě realizované skrze právo myslivosti. To jsou všechno práva, která zaručuje naše listina, ale současně ani jedno zmíněné právo není právem neomezeným. Nikdy proto nelze dospět k takovému řešení, které by umožnilo dosáhnout sto procentního naplnění všech požadavků každého ze zúčastněných. Nanejvýše lze dospět k takovému řešení, které nám zajistí to, že bude docházet k co nejmenším újmám na ústavně zaručených právech. Domnívám se, že pracovní skupina přišla s řešením, které by do budoucna mohlo přinést funkční řešení tohoto nešťastného stavu.

Problém nastává ve chvíli, kdy právní praxe se zcela vymkne kontrole a dochází k vytváření jakéhosi obyčeje navzdory platné a účinné právní úpravě. Troufám si říct, že právě toto se stalo v České republice ve vztahu k otevřenosti lesních obor. Proto považuji za nezbytné přijetí nové právní úpravy umožňující omezení vstupu do obor a nalezení tak určitého konsensu mezi subjekty s konkurujícími si zájmy. Situaci, kdy pouhá ¼ lesních obor je přístupná v jakkoliv omezeném rozsahu veřejnosti, považuji za tristní. Zájmům veřejnosti neprospívá ani nová právní úprava stavebního zákona, která zařazuje oborní oplocení mezi drobné stavby, jehož realizace nepodléhá získání žádného veřejnoprávního povolení.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou veřejného užívání lesních obor. Lesní obora jako ohrazená část lesa určená k intenzivnímu chovu zvěře podléhá speciální právní úpravě zákona o myslivosti. Při mapování problematiky však nelze odhlédnout od právní úpravy lesního zákona upravující veřejné užívání lesů či ještě obecnější úpravy zákona o ochraně přírody a krajiny zakotvující institut volného průchodu krajinou. Veřejné užívání obor je v posledních několika letech předmětem odborné ale i laické debaty, neboť v důsledku kolize práva vlastnického, práva na volný průchod krajinou a práva myslivosti dochází k mnohým sporům. Právní praxe bezesporu směřuje k tendenci poskytnutí vyšší úrovně ochrany držitelů honitby a sekundárně pak vlastníkům honebních pozemků. Ze zjištění veřejného ochránce práv plyne, že pouhá ¼ lesních obor je zpřístupněna veřejnosti, ač dle logického výkladu ustanovení § 9 odst. 3 zákona o myslivosti ve spojení s § 63 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny není možné, aby obora byla veřejnosti znepřístupněna na dobu neurčitou. Tendence zakládat lesní obory v posledních letech sílí a zákonodárce procesní postup významně zjednodušil tím, že zařadil v novém stavebním zákoně oplocení obory do režimu drobné stavby, jejíž realizace probíhá ve volném režimu.

Klíčová slova: lesní obora, veřejné užívání, les, opatření obecné povahy, právo myslivosti, vlastnické právo, uživatel

Abstract

This diploma thesis deals with the issue of public use of forest reserve. A forest reserve, as a fenced part of the forest intended for intensive game breeding, is subject to special legal regulation of the Act on Hunting. When mapping the issue, however, one cannot disregard the legislation of the Forestry Act regulating the public use of forests or the even more general regulation of the Nature and Landscape Protection Act enshrining the institute of free passage through the landscape. In the last few years, the public use of forest reserve has been the subject of both expert and lay debate, as many disputes arise as a result of the collision of property rights, the right to free passage through the countryside and the right to hunt. Legal practice undoubtedly tends to provide a higher level of protection to the holders of hunting rights and, secondarily, to the owners of hunting lands. It follows from the findings of the public defender of rights that only $\frac{1}{4}$ of the forest reserves are made available to the public, although according to the logical interpretation of the provisions of § 9, paragraph 3 of the Hunting Act in conjunction with § 63, paragraph 2 of the Nature and Landscape Protection Act, it is not possible for the reserve to be close to the public for an indefinite period of time. The tendency to establish forest reserves has been growing stronger in recent years, and the legislator significantly simplified the procedure by including in the new Construction Act the fencing of reserves under the regime of small construction, the implementation of which takes place in a free regime.

Keywords: forest reserve, public use, forest, general measure, hunting right, property right, user

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
KS	krajský soud
LZPS	Listina základních práv a svobod
NS	Nejvyšší soud
NSS	Nejvyšší správní soud
OOP	opatření obecné povahy
OS	okresní soud
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Sp. zn.	spisová značka
SŘ	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
SŘS	soudní řád správní
ÚS	Ústavní soud

Seznam použitých zdrojů

Literatura

ADAMOVÁ, Hana. *Obecné užívání lesa a odpovědnost vlastníka lesa z pohledu rozhodovací praxe Nejvyššího soudu a úpravy v novém občanskoprávním kodexu*. Časopis pro právní vědu a praxi, roč. 21, č. 4, 2013, s. 484-487.

BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK, Jiří, GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 2. vydání. V Praze: ASPI Publishing, 2004, 347 s.

ČECHURA, Vladimír, VESELÝ, Zdeněk a NOVÁK, Rudolf. *Myslivost a právo*. V Praze: Orac, 2000, 215 s. Dostupné online: [Myslivost a právo | Národní digitální knihovna | Digitální knihovna Kramerius \(ndk.cz\)](#).

ČERNÍNOVÁ, Michaela; ČERNÍK, Karel; TICHÝ, Michal. *Zákon o pozemních komunikacích. Komentář*. V Praze: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 508 s. Dostupné online: [13/1997 Sb. - Zákon o pozemních komunikacích: Komentář | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s.](#)

DROBNÍK, Jaroslav. *Lesní zákon. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 290 s.

FLORA, Martin. *Lesní zákon. Komentář*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2022, 602 s.

FLORA Martin. *Základní principy lesního práva v sousedních zemích – 5. část veřejné užívání*. Lesnická práce, roč. 78, č. 5, 1999. Dostupné online: [ZÁKLADNÍ PRINCIPY LESNÍHO PRÁVA V SOUSEDNÍCH ZEMÍCH - V. | Lesnická práce - nakladatelství a vydavatelství | Lesnická práce - nakladatelství a vydavatelství \(lesprace.cz\)](#).

FRANKOVÁ, Martina a kol. *Úvod do pozemkového práva*. 1. vyd. Beroun: Eva Rozkotová, 2014, 239 s.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 310 s.

HEJČ, David; BAHÝLOVÁ, Lenka. *Opatření obecné povahy v teorii a praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, 252 s.

HEJČ, David. *Opatření obecné povahy a lesní zákon*. Správní právo. 2012, roč. 45, č. 7, s. 385-398. Přístupné online: [Opatření obecné povahy a lesní zákon - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#).

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. xxix, 570 s.

HOETZEL, Jiří; HORÁK, Ondřej, ed. *Československé správní právo: část všeobecná*. V Praze: Wolters Kluwer, 2018, 454 s.

HOLÝ, Václav. *Honitba: tvorba a využití*. 1. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2021, 135 s.

HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Komentář. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace, 2023)*. C. H. Beck: 2023, K § 490, bod 2. Dostupné online: [Občanský zákoník - Beck-online \(cuni.cz\)](https://www.beck-online.cz).

HUNEŠ, Karel a TOMOSZKOVÁ, Veronika. *Veřejné užívání přírodních statků*. I. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, 192 s.

JANOVSKÝ, Jaroslav. *Obecné užívání*. In: HAVELKA, Jiří; HÁCHA, Emil; HOETZEL, Jiří; LAŠTOVKA, Karel a WEYR, František. *Slovník veřejného práva československého*. Sv. 2, I až O. Brno: Polygrafia - Rudolf M. Rohrer, 1932. Dostupné online: [2. I-O | Slovník veřejného práva československého | Národní digitální knihovna | Digitální knihovna Kramerius \(ndk.cz\)](https://www.ndk.cz)

JELÍNKOVÁ, Jitka. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Praktický komentář*. V Praze: Wolters Kluwer, a.s., 2021, 525 s.

JEMELKA, Luboš; PONĎELÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád. Komentář*. 7. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2023, 1182 s.

KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 1. vydání. V Praze: C. H. Beck, 1995, 386 s.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. V Praze: C. H. Beck, 1995, 247 s.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. II. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, 539 s.

KOPECKÝ, Martin; STAŠA, Josef; BALOUNOVÁ, Jana; MALAST, Jan; POUPEROVÁ, Olga; KOPECKÝ, Petr; ADAMUSOVÁ, Zuzana. *Správní řád: Komentář*. Dostupné online: 500/2004 Sb. - Správní řád: Komentář | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s.

KRYSTÝN, Vítězslav. *Informace o kategorizaci lesů v PLO. Metodika a pracovní postupy*, 2020, přístupné online: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/VI.%20in.%203770-20-MPO%20Z_002.pdf, citováno dne 02.03.2024.

KÜHN, Zdeněk. In: MELZER, Filip; TÉGL Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*. V Praze: Leges, 2013-2018, 4 svazky.

MÁCHA, Aleš. *Věnovací akty*. Správní právo. 2017, roč. 50, č. 3, s. 132-153. Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/soubor/macha-pdf.aspx>.

MÁCHA, Aleš. *Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva*. Právní rozhledy, č. 10, 2015, s. 363 an. Dostupné online: [PR 10/2015 s. 363 - Beck-online \(cuni.cz\)](https://www.beck-online.cz).

MÁCHA, Aleš. *Veřejné užívání jako subjektivní právo*. Správní právo. 2015, roč. 48, č. 4-5, s. 201-212. Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/soubor/spravni-pravo-4-5-2015w-macha-pdf.aspx>, citováno dne 02.03.2024.

MÁCHA, Aleš. *Veřejné věci a jejich právní povaha*. Právní rozhledy. 2016, roč. 24, č. 17, s. 582 an. Dostupné online: [PR 17/2016 s. 582 - Beck-online \(cuni.cz\)](https://www.beck-online.cz).

OLIVA, Jiří. *Lesopolitické aspekty vlastnictví lesů a jeho historický vývoj*. Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006, 27 s.

OLIVA, Jiří. *Stát a vlastník lesa*. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006, 47 s.

PAULDURA, Lukáš. *Právní nástroje regulující užívání lesa a vlastník lesa jako regulátor sui generis*. Sborník Dny práva 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 2125 an. Dostupné online: [Dny práva - 2009 - Days of Law \(muni.cz\)](#).

PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl, Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. V Praze: Leges, 2015, 1152 s.

PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. V Praze: Wolters Kluwer, a. s., 2015, 277 s.

PULKRÁBEK, Zdeněk. *Veřejné užívání jako předmět soukromého subjektivního práva?* Právní rozhledy. 2009, roč. 17, č. 13, s. 457 an. Dostupné online: [PR 13/2009 s. 457 - Beck-online \(cuni.cz\)](#).

SKŘEJPEK, Michal. „PUBLICA“ AD POPULUM ROMANUM RESPICIT (Jak římscí právníci chápali slovo „VEŘEJNÝ“). Právník. 2015, roč. 154, č. 9, dostupné z: [1.Sk.ejpek/705-719/15 \(cas.cz\)](#), s. 705-719.

STANĚK, Jiří. *Lesní zákon v teorii a praxi: úplné znění zákona s komentářem*. V Písku: Matice lesnická, 1996, 189 s.

STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. V Praze: Wolters Kluwer, a.s., 2016, 532 s.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Srovnání nového občanského zákoníku a předchozí právní úpravy*, 1. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2012, 808 s. Dostupné online: [Srovnání Nového občanského zákoníku a předchozí právní úpravy - Beck-online \(cuni.cz\)](#).

ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. In: POSPÍŠIL, Ivo; LANGÁŠEK, Tomáš; ŠIMÍČEK, Vojtěch; WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Systém ASPI. Dostupné online: [2/1993 Sb. - Listina základních práv a svobod: Komentář | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s.](#)

ŠOUŠA, Jiří. *Právní úprava obecního statku při vzniku Československa*. Právník. 2020, roč. 159, č. 1., s. 69-73. Dostupné online: [5.BUD. Šouša 69-73 1 2020.pdf \(cas.cz\)](#)

Veřejný ochránce práv. *Přístupnost obor: výzkum veřejného ochránce práv 2021*, sp. zn. 3779/2020/VOP/MPO, 60 s. Dostupné online: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/V%20BDzkumn%C3%A1%20zpr%C3%A1va-17-final.pdf>, citováno dne 02.03.2024.

Veřejný ochránce práv. *Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci přístupnosti mysliveckých obor veřejnosti*, sp. zn. 3770/2020/VOP/MPO, 26 s. Dostupné online: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/VI.%20in.%203770-20-MPO%20Z_002.pdf

VOMÁČKA, Vojtěch; KNOTEK, Jaroslav; KONEČNÁ, Michaela; HANÁK, Jakub; DIENSTBIER, Filip; PRŮCHOVÁ, Ivana: *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2018, 676 s.

Judikatura

Ústavní soud

Nález ÚS ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 268/06
Nález ÚS ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03
Nález ÚS ze dne 19. 11. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 14/07
Usnesení ÚS ze dne 10. 5. 2022, sp. zn. III.ÚS 671/22

Nejvyšší správní soud

rozhodnutí NSS ze dne 16. 5. 2011, sp. zn. 2 As 44/2011
rozhodnutí NSS ze dne 7. 1. 2022, sp. zn. 5 As 412/2020
rozhodnutí NSS ze dne 6. 8. 2010, sp. zn. 2 Ao 3/2010
rozhodnutí NSS ze dne 3.11. 2011, sp. zn. 9 As 49/2011
rozhodnutí NSS ze dne 6. 8. 2015, sp. zn. 10 As 43/2015
rozhodnutí NSS ze dne 27. 02. 2020, sp. zn. 8 As 245/2017
rozhodnutí NSS ze dne 11. 1. 2007, sp. zn. 2 As 67/2005
rozhodnutí NSS ze dne 8. 8. 2018, sp. zn. 10 As 148/2018.
rozhodnutí NSS ze dne 29. 10. 2007, sp. zn. 6 Ans/2007
rozhodnutí NSS ze dne 25. 2. 2011, sp. zn. 5 Ao 1/2011

Nejvyšší soud

rozhodnutí NS ze dne 21. 11. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1868/2000
rozhodnutí NS ze dne 22.02.2006, sp. zn. 33 Odo 449/2005
rozhodnutí NS ze dne 25. 07. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1159/2005
rozhodnutí NS ze dne 23. 5. 2017, sp. zn. 28 Cdo 5056/2016
rozhodnutí NS ze dne 28.02.2013, sp. zn. 25 Cdo 3154/2011
rozhodnutí NS ze dne 14. 02. 2006, sp. zn. 33 Odo 396/2004
rozhodnutí NS ze dne 21. 9. 1932, Boh. A 10017/32

Krajský soud

rozhodnutí KS v Plzni ze dne 20.07. 2017, sp. zn. 57 A 40/2016

Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (starý)

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách
Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
Zákon č. 166/1960 Sb., o lesích
Zákon č. 61/1977 Sb., o lesích
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
Zákon č. 40/1956 Sb., zákon o státní ochraně přírody
Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti
Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti
Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky
Zákon č. 256/2013 Sb, katastrální zákon
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon (nový)
Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon (starý)
Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích
Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv
Císařský patent ze dne 3. prosince 1852 č.250 ř. z, o lesích
Vyhláška č. 239/2017 Sb., o technických požadavcích pro stavby pro plnění funkcí lesa

Sněmovní tisky

Důvodová zpráva k zákonu č. 314/2019 novelizující zákon o lesích. Přístupné online:
[orig2.sqw \(psp.cz\)](orig2.sqw (psp.cz))

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů. Přístupné online: [289/1995 Dz - Beck-online \(cuni.cz\)](289/1995 Dz - Beck-online (cuni.cz))

Důvodová zpráva k OZ 2012. Přístupné online:
<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

Tisk č. 1614. Návrh poslanců Frant. Langra, K. Riedla, Knejzlíka, Zeminové, Sladkého a druhů na změnu lesního zákona ze dne 3. prosince 1852, číslo 250 ř. z., Poslanecká sněmovna NSRČ 1928. Přístupné online: [NS RČS 1925-1929, PS, tisk 1614 \(2. 11. 1918\) \(psp.cz\)](#).

Tisk č. 206/IV. Odpověď ministra zemědělství na interpelaci poslanců Šeby, Ot. Svobody a druhů o uvolnění přístupu do lesů organisovanému skautingu (tisk 27/II), Poslanecká sněmovna NSRČ 1930.

Přístupné online: https://www.psp.cz/eknih/1929ns/ps/tisky/t0206_01.htm.

Tisk č. 2343/I. Interpelace poslance Aloise Hatiny a druhů ministru zemědělství o zákazu vstupu do státních lesů, Poslanecká sněmovna NSRČ 1933. Přístupné online: [NS RČS 1929-1935, PS, tisk 2343 \(2. 11. 1918\) \(psp.cz\)](#).

Odpověď na interpelaci tisk 2422/IV, Poslanecká sněmovna NSRČ 1933. Přístupné online: [NS RČS 1929-1935, PS, tisk 2422, část č. 1 \(2. 11. 1918\) \(psp.cz\)](#).

Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník, měl nahradit OZO z roku 1811, jakož i občanské právo platné v zemích Slovenské a Podkarpatoruské. Přístupné online: [425/1937 Výběr - Beck-online \(cuni.cz\)](#).